

Fondată: 1998
Anul XIX

ELANUL

Nr. 170
APRILIE
2016

REVISTĂ DE CULTURĂ EDITATĂ DE ASOCIAȚIA CULTURALĂ „ACADEMIA RURALĂ ELANUL”
DIN GIURCANI, COMUNA GĂGEȘTI, JUDEȚUL VASLUI

Amfore romane și autohtone descoperite în așezarea de la Buda (jud. Vrancea)

Ștefan HONCU,
Lucian MUNTEANU*

Materialul ceramic ce urmează a fi prezentat în paginile de față a fost descoperit în satul Buda, comuna Corbița jud. Vrancea¹ și se încadrează în categoria amforelor. Acestea sunt confecționate pe plan local, dar și importate din zona sud și nord pontică a Imperiului roman.

Amfore romane

Tipul 1: Zeest 1960, tipul 84-85; Rădulescu 1976 tipul 4; Opaît 1980 tipul X; Krapivina 1993, tipul 18; Bjelajac 1996, tipul XVIII; Paraschiv 2006, tipul 4

- continuare în pagina 8 -

Ioan Mocsony-Stârcea: un destin al temnițelor comuniste

Liviu ȚĂRANU

Una din direcțiile de cercetare ale istoriei comunismului românesc a fost și continuă să rămână exilul românesc și figurile sale de frunte. Între acestea se numără, fără îndoială, o personalitate care a cunoscut foarte bine mediul concentraționar românesc din anii '50: Ioan Mocsony Styrcea (1909-1992).

De curând, Consiliul Național pentru Studiul Arhivelor Securității a publicat pe site-ul său unele documente relevante din arhiva fostei Securități, documente care îl au ca autor sau care îl vizează pe Ioan Mocsony Styrcea. Prin punerea acestora la dispoziția publicului

larg se urmărește, în primul rând, recuperarea unor momente cruciale din istoria României, așa cum este și actul de la 23 august 1944.

- continuare în pagina 11 -

MOARTEA POETULUI NICOLAE LABIȘ, POETUL COMUNIST - STIGMATIZAT DE COMUNIȘTI

(21/22 decembrie 1956)

Mircea COLOȘENCO

La început de ianuarie 1956, au fost prelucrate/dezbătute **tezele** Congresului al 7-lea al PCR (23 - 28 decembrie 1955), într-o consfătuire specială convocată de redactorul șef al „Scânteii”, organul partidului-stat, Sorin Toma (fiul supraevaluatului academician „poet revoluționar” A.Toma), cu principalii coordonatori ai presei regionale și departamentale din țară.

Concluziile au aparținut lui Leonte Răutu, șeful Secției de Propagandă și Agitație a CC al PCR (1948-1956), despotul culturii naționale.

Printre alte observații/indicații cu caracter partinic marxist-leninist caracteristice unui aparatcic, trasând sarcinile obligatorii în viitor activiștilor din sectorul presă, Leonte Răutu și-a rezervat timp anume să incrimineze comunist/cominternist/bolșevic, pe un ton inchizitorial/neequivoc poezia **Albatrosul ucis**, de Nicolae Labiș, precum și pe cei ce au difuzat-o:

„A apărut Raportul tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej, a fost Congresul și era firesc ca după Congres Spiritul de partid, combativitatea, să crească.

- continuare în pagina 15 -

Obiceiuri de APRILIE sau PRIER

Dan HORGAN

Primăvara, totul este posibil, pentru că primăvara este un anotimp incert, de trecere înspre vară, schimbător, nelămurit, fascinant și capricios precum femeia, anotimpul primilor licăriri de verdeață, ivirea gingașilor mugurilor și al florilor suave, al incertitudinii, al instabilității, al miresmelor, al apelor, al îndrăgostirii, al plantelor de leac, al vrăjilor și descântecelor de tot felul. Aprilie, lună ce debutează sub semnul ludicului, al jocului și al amăgirii numită și „Ziua Nebunilor”, amintind de „Săptămâna Nebunilor” de dinaintea „Lăsăturii de Sec”: „Azi e zi întâi april/ Eu glumesc ca un copil”. Această zi de 1 aprilie nu se știe dacă a apărut la noi sau a fost împrumutată și nici vechimea ei, însă un lucru este sigur: „păcălitul” este consecința vremii înșelătoare a lui April, putând face parte totodată și dintr-un străvechi scenariu ritual de înnoire a timpului, ținând cont că vine imediat după încheierea primei luni din calendarul roman.

Luna aprilie numită de popor Florariu, Prier sau Traista'n Băț deoarece este o lună capricioasă, (Prier prierște/ Dară și jupește: de multe ori e frumos și cald, și atunci prierște, de multe ori însă se întâmplă că ninge, îngheață și atunci jupește) dar și florariu (înfloritor). De aici vine proverbul: „Prier prierște, multe piei de miel belește”

În data de 11 aprilie avem sărbătoarea dinților prin Sf. Mc. Antipa care a fost episcop al bisericii Pergamului. Sfântul Antipa, bărbatul cel ales, cel neclintit

în credință și statornic în viața îmbunătățită sta împotriva potrivnicilor, netemându-se de nimic. Sf. Antipa e vindecător de dinți și de măsele. Se povestește în tradiția populară că cel ce nu îl serbează cum se cuvine va suferi de mari dureri de dinți.

În aceiași lună Prier dar în a patra săptămână a Postului Mare, săptămână de încercare al cărei mijloc „Miezul Păresimilor” o personificare a timpului imaginată drept „om mare, făcător de rele”, aduce interdicția de a lucra după asfințitul soarelui, de a văruși pereții caselor și pedepsește totodată năprasnic pe cei care nu postesc. În zorii acestei zile se face numărătoarea magică a ouălor pentru a atrage sporul, nu se numără în mod obișnuit, ci prin formula „o mie de ouă, două mii de ouă, trei mii...”, apoi se aleg cele care urmează a fi vopsite de Paști. Număraturile ouălor avea și valențe oraculare, întrucât, dacă numărul era impar, se credea că va muri cineva din familie. Pentru belșug se amesteca un ou cu gunoiul din grajd iar, dacă doreau frumusețe, tinerele fete mergeau la râu și așteptau să se tragă primul clopot la biserică. Atunci se spălau cu apă curgătoare ca să aibă pielea albă și netedă ca oul. Toate acestea stau sub semnul „Săptămânii Număraturii”, cea de-a patra săptămână a Postului Mare.

În miezul „Păresimi” trebuie să se pună pe nouă pari făină și se dăruiește un ou la un copil mic care nu

știe a mulțumi. Dacă se dau acestea, tradiția populară spune că nu se mai arată „Cele Frumusele”. Dacă se dăruiesc se mai poate lucra în casă câte ceva și ce este oprit. Dacă nu le dai, vara se fac val-vârtej și pânza care o faci în ziua aceea toată, toată ți-o duce, de nu o mai afli în veci. La mijlocul Postului, până n-a răsărit soarele, gospodinele se trezeau de dimineață punând făina și sare în trei părți rostind: „Sfântă Maică Precistă, sfântă de tine, dau făină și prescuri la Cele Frumusele, să n-aibă treabă cu copiii mei, cu galițele mele, cu mine. Vântul cel rău să-l depărteze Dumnezeu de câtă casa noastră, de câtă copiii noștri.”

Ajunul Sfântului Gheorghe, în 22 aprilie, mare sărbătoare în calendarul popular, îndeosebi prin faptul că este revendicată în egală măsură de calendarul pastoral și cel agricol. Revenirea naturii la viață – element indispensabil pentru cele două ocupații de bază în lumea satului, ale cărei semne sunt acum evidente (deși anunțate mult mai înainte: 9 martie, 17 martie, 25 martie) este subliniată prin numeroase ritualuri de împodobire a gospodăriei, a staulului etc. cu verdeața ce capătă acum valențe magice apotropaice.

A doua zi 23 prier, se serbează Sfântul Gheorghe, patronul tinerilor și al armoniilor familiale, este numit în credințele populare românești „cap de primăvară” sau „străjer al timpului”. Marcând deschiderea jumătății calde, vii, a anului (care este închis, prin analogie, la Sf. Dumitru), această zi conferă tuturor bunăstare, putere de muncă, sănătate în decursul anului, cu condiția realizării practicilor necesare. Ca de obicei, este momentul când se deschid cerurile („când dă putere pomilor să înflorească”) și când oamenii pot încerca să „fure” un pic din tainele destinului.

În această noapte se înregistrează prima mare desfășurare de forțe malefice, care se alimentează tot din natura renăscută. În această seară vrăjitoarele iau mana vitelor, a câmpului, stabilesc valorile pluviometrice, îi chinuiesc pe oameni, pe care îi transformă temporar în cai de strigă. De aceea cele mai multe practici magice care se desfășoară în această noapte au un caracter apotropaic, îndreptat cu precădere către vrăjitoare. Tot acum doritorii pot obține instrumente magice, care sunt sacralizate tocmai prin apariția lor în acest moment (șarpele alb).

Sfântul Mare Mucenic Gheorghe s-a născut în Cappadocia, fiu de părinți vestiți și a trăit în timpul domniei împăratului Dioclețian. S-a înrolat în armata romană și, parcurgând ierarhia militară, Sf. Gheorghe s-a făcut remarcat prin îndemânarea cu care mânuia armele. În ciuda decretului împotriva creștinilor, emis de Dioclețian în 303, Sf. Gheorghe a ales să-și mărturisească public credința creștină, ridicându-se împotriva idolilor împăratului. Din ordin imperial, sfântul a fost întemnițat

și supus torturii pentru a-și renega credința. Loviturile cu sulita, lespezile de piatră așezate pe piept, groapa cu var, încălțăminte cu cuie, băutura clocotită și rea la gust, bătaia cu vâna de bou, trasul pe roată și toate celelalte torturi îndurate nu au reușit să-l facă să renunțe la credința sa.

Martorii suferințelor Sfântului Gheorghe, uimiți de rezistența la durere, au renunțat la credința în zeități păgâne, îmbrățișând creștinismul. O dovadă a sfințeniei sale o reprezintă o minune săvârșită de Sf. Gheorghe în timpul întemnițării sale. Atingând trupul unui deținut mort din celula sa, acesta a înviat, convingând-o astfel chiar pe împărăteasa Alexandra, soția lui Dioclețian, să se creștineze. Întrucât Sf. Gheorghe a respins oferta împăratului de a-i acorda înalte onoruri în schimbul renunțării la creștinism, Dioclețian a ordonat omorârea prin decapitare în ziua de 23 aprilie, a propriei sale soții cât și a Sf. Gheorghe.

În conștiința populară românească, Sf. Gheorghe este unul dintre cei mai prezenți sfinți, numeroase biserici purtând hramul său. Există numeroase orașe în România care poartă numele Sfântului Gheorghe și chiar unul dintre cele trei brațe ale Dunării este denumit astfel. Imaginea Sf. Gheorghe ucigând balaurul este prezentă și pe steagul Moldovei medievale trimis de Ștefan cel Mare la Mănăstirea Zografu de la Muntele Athos.

În tradiții vechi, populare se spune că Sfântul Gheorghe este protectorul ciobanilor și i se acordă astfel o atenție sporită prin ritualuri speciale. Ajunul zilei Sfântului Gheorghe este o perioadă caracterizată de prezența spiritelor malefice, strigoi și strigoaice, care umblă noaptea pentru a lua mana laptelui de la vaci și oi. Prevenirea acțiunii strigoilor de mană se realizează prin intermediul unor practici variate. O metodă eficientă de contracararea a strigoilor, de Sfântul Gheorghe, o reprezintă plantele cu calități magice, dintre care cea mai redutabilă este usturoiul. Punctele esențiale care fac legătura cu exteriorul și pe unde ar putea intra strigoii - pragul ușii, cercevelele ferestrelor, hornul sunt unse, de Sfântul Gheorghe, ca și de Sfântul Andrei, cu usturoi, făcându-se semnul crucii. Ascunderea sau ungerea cu usturoi a limbilor de melița (cu care aceștia obișnuiesc să se bată și pe care călătoresc strigoaicele) producerea de zgomote de buciom, afumarea vitelor, grajdurilor și stanelor, așezarea ramurilor de rug la ferestrele și ușile adăposturilor pentru animale, agățarea spinilor la poartă sau ungerea ugerului vacilor cu usturoi. În fata ușilor se pune peste noapte o greblă cu dinții în sus pentru a alunga strigoii și duhurile rele. La ieșirea din staul, se așezau o secure și doi piepteni de cânepă încleștați, ca să se încleșteze gura lupului. De asemenea, se impune consumul usturoiului de către oameni, care se și ung cu el pe corp, pe frunte, în piept, în spate și pe la încheieturi, pentru a protejați de orice acțiuni nefaste. Cu trei zile înainte de Sf. Gheorghe, se seamănă usturoiul și bobul. Nesemănat până la Sf. Gheorghe, nu se mai poate semăna că va face viermi.

În ajunul sau în ziua de Sângeorz, se aprinde Focul viu, după metode primitive, pentru ca prin puterea purificatoare a focului, a luminii și a fumului să se alunge forțele malefice rămase din timpul iernii,

pentru a goni vrăjitoarele, forțele distructive ale naturii (furtunile, grindina, trăsnetul, bolile animalelor, atacul animalelor sălbatice). Producerea Focului Viu se face de către bărbatul casei, frecând două lemne uscate până se aprind. El se aprinde în fiecare gospodărie și la hotarul satelor. Acest foc viu se păstrează apoi cu mare băgare de seamă ca să nu se stingă niciodată peste tot anul, crezându-se că acea casă în care s-ar afla un astfel de foc are mare noroc și nici un rău nu se poate apropia de ea.

La Sf. Gheorghe se cântăresc oamenii pentru a fi sănătoși tot anul și pentru a se proteja de farmede. Chiar și cei ai casei, pentru a fi protejați de junghiuri rele și boli necruțătoare, trec prin fumul și flăcările unui foc aprins, iar vitele și casele se afumă, la rândul lor cu tămâie. Se mai practica în această zi legarea cu tei descântat mâinile și picioarele celor primi născuți, fii și fiice, spre a-i feri de rele.

Gunoiul adunat în ziua de Sf. Gheorghe se pune la rădăcina pomilor, ca să rodească bine. Când un pom nu face roade, trebuie găurit în ziua de Sf. Gheorghe pentru a căpața rod.

Se spune, din bătrâni, că Sfântul Gheorghe, când vine, își leagă calul de un stâlp al porții și paște iarbă. A treia zi în care este serbat Calul Sfântul Gheorghe este considerată a fi una deosebit de importantă, impunând restricții severe legate de muncă. Dacă în prima zi a sărbătorii Sfântului Gheorghe se poate lucra după prânz, în această zi nu se lucrează deloc, pentru ca animalele

sălbatică să nu atace vitele și gospodăriile. Se ține pentru că e rău de animale sălbatică.

Totodată, în noaptea de Sfântul Gheorghe, fetele nemăritate credeau că își pot vedea ursitul dacă priveau, în această noapte, într-o cofă plină cu apă de izvor din care nu s-a băut sau dacă stau goale între lumânări aprinse, așezate în formă de cruce.

Exista și obiceiul ca în dimineața zilei de 23 aprilie, fetele să pună în mijlocul drumului brazde verzi, împodobite cu coronițe, pentru a observa care fecior va călca peste ele. Dacă flăcăii ce le erau dragi nu călcau pe coronițe, fetele credeau că în acel an se vor căsători. Brazdele și coronițele erau păstrate peste an, pentru a se face cu ele farmece de dragoste sau pentru a fi folosite ca remediu în ameliorarea diferitelor boli.

Se spune că de ziua Sfântului Gheorghe nu e bine să se doarmă, pentru că va lua somnul mieilor și va fi adormit tot anul. Iar cine va vedea de pe malul unei ape un pește are noroc tot anul. Cine aleargă în această zi înainte de răsăritul soarelui o bucată bună de loc, acela va putea alerga cât vrea, fără să obosească.

Funcția apotropaică a apei a fost preluată în creștinism ca purificatoare, în ritualurile ecleziastice de la Bobotează, Haralambie de Ciomă, Joia Mare, Izvorul Tămăduirii și Rusalii după noaptea în care s-au dezlănțuit forțele răului și în care puterea energiilor sacre putea să-i contamineze neplăcut pe oameni, a doua zi se impunea scăldatul (stropitul) ritual, al oamenilor, animalelor, chiar al obiectelor din gospodărie, în vederea purificării, a asigurării unei stări bune de sănătate și de prosperitate în anul ce vine. Dar și fetele se spală pe față cu rouă pentru ca tot anul să fi sănătoase, mai frumoase și mai atrăgătoare și fără pete pe obraz.

În mod asemănător, acum se realizau numeroase practici care trebuia să asigure recoltei precipitațiile necesare. În scopul de a fi un an bun în ploi, în dimineața ajunului Sângiorzului se practică improorul adică pășunatul pe rouă, gest menit să asigure sănătatea vitelor în anul respectiv și pentru a asigura o cantitate suficientă de precipitații. Dacă nu plouă în ziua de Sângerz, atunci se udă totul în curte, și în locul unde sunt adunate oile.

Băieții le udă pe fete ca să nu se apropie de ele strigoaicele sau pentru ca fetele să nu se transforme în strigoaice. Se crede că udatul se face de bucurie și mulțumită lui Dumnezeu. Se mai crede că datina udatului de Sângerz este de când păzea fântâna un balaur cu douăsprezece capete și căruia atunci când scoteau apă din fântână, totdeauna trebuia să-i dea o fată s-o mănânce. Potrivit tradiției, în lacul de lângă cetatea Silena din regiunea Capadociei din Asia Minor, trăia o fiară, care terifia populația locală, cu suflarea sa cea pierzătoare umplea văzduhul de venin purtător de moarte ce cerea copile ca hrană și tribut. Când i-a venit rândul fecioarei împăratului, Elisabeta, ceea ce urma să fie sacrificată, mergând către lac să-și întâlnească sfârșitul, a apărut Sfântul Gheorghe călare un cal alb. Sfântul Gheorghe a ucis balaurul cu sulita pe malul lacului. Atunci împăratul cetății aceleia și tot poporul au crezut în Hristos și au primit sfântul Botez. Și erau botezați douăzeci și cinci de mii de bărbați, afară de femei și de copii. Asemenea

tradiții au luat naștere după multe secole de la moartea mucenicească a Sfântului Gheorghe.

De Sfântul Gheorghe se spune că ard comorile pământului, ele putând fi văzute, iar cei care le caută nu trebuie să sufle niciun cuvânt pentru a le putea descoperi și ca nu cumva duhul comorii să-i amuțească.

Tot în aceiași zori de zi, înainte de a se scutura roua, fetele mergeau pe furș în pădure, în locuri ferite și îndepărtate, pentru a culege ciuperci, năvalnic și mătrăgună, busuioc, tei, șarpele alb, mulgătoare, untul vacii, pe care le aduceau acasă și le puneau în pod sau sub streășină, în credința că aceste plante miraculoase le vor aduce pețitori bogăți. Mătrăguna recoltată acum era păstrată peste an pentru a fi folosită la vindecarea unor bolii sau la practicarea vrăjilor de măritș pentru fetele urâte sau bătrâne, a vrăjilor pentru îmbogățire și câștigare a faimei sau a celor de înmulțire a laptelui la vaci. Mătrăguna putea să provoace și nenorocire, sărăcie, urățenie, nebulie sau moarte, în funcție de modul cum era folosită, de riturile sau vrăjile în care era utilizată sau în funcție de actul care-i declanșa puterea.

Prin alte locuri, în vechime, după miezul nopții sau în dimineața de Sf. Andrei, exista în trecut obiceiul „descântecului sării”. Un drob de sare, descântat și îngropat sub pragul grajdului, era dezgropat în primăvară, de Sf. Gheorghe, când sarea era amestecată în hrana vitelor pentru a le feri de farmece, boli și de vrăjile pentru „luarea laptelui”.

În ziua de Sf. Gheorghe se dă crucea păștii la vite și se scot vasele pentru lapte la pârâu, pentru a prinde smântână multă peste an.

După ce au stat treze toată noaptea pentru a fi vioaie și sănătoase tot anul, în dimineața ajunului Sfântului Gheorghe, femeile scot sculele de țesut afară, ca să răsară soarele peste ele, pentru a avea și spor la lucru. Tot acum sătenii se încing cu ramuri verzi ca să nu îi doară mijlocul, în ajunul Sfântului Gheorghe.

În ziua de Sf. Gheorghe feciorii aruncă în apă pe cel ce a ieșit mai întâi cu plugul în primăvara aceea.

Urzicatul sau „Ascunde golul!” este un alt obicei caracter de carnaval pastoral practicat din ce în ce mai rar de Sf. Gheorghe. Lovirea cu crenguțe de urzică, pentru a fi sprinteni, iuți, harnici, îndemânatici la lucru și mai sănătoși în decursul anului. Cel ce lovește pe altul cu urzica peste mâna goală sau peste piciorul gol zice: „Ascunde golul!”. Un alt obicei având drept scop stimularea forțelor creatoare a naturii, a fertilității vitelor și pământului cunoscută sub diferite denumiri, în funcție de localitate, și anume: Gheorghe, Goțoi, Bloajă, Păpălugă, Mujuc, Plugari, Draci, Păpăluhară, Burduhoasă. Este de fapt costumarea, a doi flăcăi din sat, cu măști din frunze și scoarță de copac, sugerând reînvierea simbolică a zeului vegetației și fecundității.

Unul dintre flăcăi se îmbracă din cap până-picioare în frunze de fag, iar celălalt își confecționează obrăzar și haine din coji de tei sau cireș. Primul, denumit „Sânjorzu” sau „Păpăluhara”, venea în fruntea alaiului, urmat de cel deal doilea mascat, denumit „Goțoi”. De la intrarea în sat erau însoțiți de muzicanți. Umblau de-a lungul ulițelor și cântau cu cetera și jucau, iar unde erau invitați, intrau și dansau în curte. Oamenii, mai ales tineretul, întâmpinau

Sânjorzul aruncând apă asupra lui, în timp ce masca juca și se scutura stropind pe cei din jur, mai ales pe fete și pe femei.

Dacă un gospodar nu reușea să ude Păpălugă, deoarece era apărată de anumiți membri ai cortegiului, era semn rău pentru bunul mers al gospodăriei. Ceata Sângiorgiului era apoi cinstită de către stăpânii casei, cu diferite daruri (alimente, bani)

Dezbrăcarea măștilor și sfârșitul obiceiului aveau loc la un om care îi chema să lase în ograda lui frunzarul cu care au fost împodobiți, oferindu-le ca răsplată un ospăț îmbelșugat. Se credea că cine-i poate chema, îi merge bine, este cu noroc. Petrecerea se încheia de regulă cu joc, după ce, pe banii primiți, feciorii cumpărau de mâncare și de băut.

Tot la 23 aprilie, sărbătorim și Ziua Forțelor Terestre, cărora le-a fost hărăzită onoarea de a avea drept patron spiritual creștinesc, pe Sfântul Mare Mucenic Gheorghe, Purtătorul de Biruință. Forțele Terestre se constituie în cea mai reprezentativă categorie de forțe din oștirea română, care a avut o contribuție decisivă în obținerea victoriilor pe câmpul de luptă. Militarii din Forțele Terestre dovedesc, prin rezultatele foarte bune pe care le obțin zi de zi la toate categoriile de pregătire, că sunt demni continuatori ai glorioaselor tradiții de luptă moștenite și că au capacitatea și forța necesară pentru a-și îndeplini misiunile ordonate. Totodată, profesionalismul, curajul și calitățile morale și de luptă ale militarilor noștri se bucură de o unanimă recunoaștere în teatrele de operații.

Una dintre cele mai frumoase, mai mari și totodată mai așteptate sărbători creștine ale Postului Pascal este, Duminica Floriilor și a Patimilor Domnului, cunoscută în popor drept „Florile” una dintre cele de peste an, fără dată exactă, anul acesta fiind în data de 24 aprilie, ziua tuturor florilor.

Înflorirea lor e lucrarea iubirii dintre apă, consacrat simbol feminin, și foc, principiu masculin reprezentat de razele Soarelui. Sărbătoare creștină, născută din sincretismul vechilor festivități romane dedicate zeiței Flora, cea care aducea primăvara și dăruia oamenilor mierea împreună cu toate semințele florilor prăznuită în Bizanț dar și la curțile domnești din Țările Române, sărbătoarea Floriilor era cinstită cu multă solemnitate. Luau parte împărații cu demnitarii lor, cărora li se împărțeau făclii aprinse ca la Paști. Duminica Floriilor, este o sărbătoare ce simbolizează dorința tuturor de a avea o viață la fel de ușoară, frumoasă ca și florile, iar crenguțele de salcie sfințite la Florii pentru apărarea de necazuri!

Duminica Patimilor reprezintă pentru creștini „florile tuturor virtuților adunate în timpul postului” lumina rugăciunii, smerenia postirii, bunătatea inimii milostive și darnice, curățenia minții dobândită prin pocăință. Acum începe ultima săptămână a Postului Paștilor în care creștinii se pregătesc să întâmpine marea sărbătoare a Învierii lui Iisus.

Intrarea Domnului Iisus Hristos în Ierusalim este singurul moment din viața Sa pământească în care a acceptat să fie aclamat ca Împărat smerit, împlinind o proorocie din Vechiul Testament. Cu ramuri de fenicul și măslin în mâini l-a întâmpinat poporul pe Iisus

strigând: „Osana! Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului!”. Duminica Floriilor este precedată de sâmbăta lui Lazăr, zi în care Biserica pomenește minunea învierii din morți a lui Lazăr săvârșită de către Domnul Iisus Hristos.

Pe Muntele Măslinilor a rostit Mântuitorul Cuvântarea despre viața veșnică și a petrecut ultimele nopți de dinaintea morții Sale. Tot aici, la poalele muntelui, în Grădina Ghetsimani, a fost locul de liniște și rugăciune pentru Iisus și ucenicii Săi după Cina cea de Taină. Tot de pe Muntele Măslinilor a avut loc Înălțarea la Cer a Domnului.

Sărbătoarea este expresia unei lumi mitice de dinaintea istoriei, civilizației, legilor și a obiceiurilor. Este purtătoare de speranță, ce tinde spre eternitate. Sărbătoarea este uniunea periodică dintre om și forțele divine, exprimă proporția sacră a existenței și asigură o veșnică întoarcere, într-un trecut mitic.

Biserica ortodoxă celebrează de „Florii” intrarea Mântuitorului în Ierusalim.

În amintirea acestui moment în această zi se aduc la biserică ramuri de salcie spre a fi sfințite, transferându-li-se astfel proprietăți apotropaice și purificare valabile pe durata întregului an.

Substitut fitomorf al zeiței Flora și totodată al ramurilor verzi cu care a fost primit Iisus în Ierusalim, salcia devine unul dintre principalele elemente vegetale investite cu sacralitate. Ramurile de la Florii sunt considerate simboluri ale fertilității și vegetației de primăvară pentru că din această zi pomii și florile încep a înmuguri și a înflori. Tradiția spune că Maica Domnului, vrând să vadă pe Hristos răstignit, a avut în cale o apă. S-a rugat de toate buruienile ca să o treacă, și nici una n-a voit, numai salcia a întins o cracă și a trecut-o dincolo. Maica Domnului a binecuvântat-o, ca să o ducă la biserică, s-o slujească preoții și să-și facă secerătorii cingători cu ea contra durerilor de mijloc la seceratul grâului.

După sfințirea ramurilor de salcie se fac coronițe și salbe ce se așează la loc de cinste la ferestre, în

casă la icoana Maicii Domnului și în „locurile-prag” din gospodărie cu rol apotropaic contra vrăjilor și deochiului sau pentru vindecarea anumitor boli, pentru sporul semănăturilor, al vitelor și al stupilor, dar poate fi păstrată de leac, de dragoste, de sperietură, de trăsnet furtună sau cutremur.

În această zi creștinii se îngrijesc de suflet spovedindu-se și împărtășindu-se, în același timp, au grijă și de sufletul celor decedați, făcând pomeni la biserică și îngrijind de morminte și ornând mormintele cu ramuri de salcie.

Despre cei care se împărtășesc în Duminica Floriilor se spune că orice dorință pe care și-o pun în momentul când se apropie de preot, se va îndeplini.

În această zi se sădesc pomi pentru că aceștia să se prindă ușor și să rodească. Dacă se atinge cu salcie sfințită un obiect sau un animal pregătit de vânzare, se îmbulzesc cumpărătorii la fel ca oamenii în ziua de Florii după rămurele sfințite.

Se mai spune că tot ce se gătește din pește în aceasta zi are puteri tămăduitoare. De aceea, cine mănâncă pește în Duminica Floriilor se va lecu de orice boală, iar cine se va spăla pe cap sau se va bărbieri, va albi ca pomii.

O altă denumire dată sărbătorii de Florii este „Nunta urzicilor”, pentru că, în această zi urzicile înfloresc și nu mai sunt bune de mâncat. Totodată florilor culese în această zi trebuie să li se ceară iertare.

La sate gospodinele coc atâtea pâini sau plăcinte din făină de grâu câți membri are familia. Pâinile variază ca formă și mărime conform vârstei fiecărui membru al familiei.

Aceste copturi se împletesc cu multă grijă iar pe deasupra se înfrumusețează cu cununi și cruci, o reminiscență al cultului solar, ori alte figurine, tot din aluat, care mai apoi se dau de pomană la săraci.

În ajunul Floriilor, fetele mari aveau obiceiul de a pune oglinda, împreună cu o cămașă curată de îmbrăcat la Florii, sub un păr altoit, până a doua zi la răsăritul soarelui, oglinda fiind apoi folosită la fermecele de dragoste și pentru sănătate.

Mugurii de salcie, mătșorii și busuioc sfințit se pun în scaldătoarea fetelor mari. Făcând baie cu această apă vor avea păr frumos și vor fi plăcute flăcăilor.

După ce s-au spălat, toarnă această apă la rădăcina unui păr, zicând: „Cât de frumos e părul înflorit, așa de frumoasă să fiu și eu; cum se uită oamenii la un păr înflorit, așa să se uite și la mine!” Mătșorii de salcie, gospodinele, îi mai pun sub pernă, în hrana pregătită, se îngroapă în pământ sau se aruncă în foc. Fumul mătșorilor arși împrăștie grindina, tunetul și fulgerul. Acum se scotea zestrea din case și se aeriseau hainele.

De Florii se strâng numai fete la o casă, își depun inelele sau cerceii într-o căldare cu apă iar fata a cărei bijuterie era scoasă de trei ori la rând, aceea devine goghie, adică surată mai mare a tuturor. A doua zi de Paști fiecare fată se duce cu colaci la goghie și ea le așează la masă, masă pregătită cu contribuția tuturor fetelor.

Se consideră că așa cum este timpul în ziua de Florii, așa va fi și la Paști.

În ajunul sau sâmbăta Floriilor, în unele sate din zona Bârladului se mai păstrează încă obiceiul de a colinda de Florii. Obiceiul se desfășoară de o ceată de fete și băieți, structurată după modelul colindatului. În Sâmbăta Floriilor ansamblul folcloric „Răzeșii” din Pogonești colindă cu crenguțe de salcie sfințite la biserică de preotul satului, apoi merg la fiecare casă, cântă și urează de bine și sănătate prin intermediul colindelor: „Azi prăzhuim”, „A venit cel de sus” și „Iisus salcie înaltă”, povestesc despre Iisus. Cel primit cu slavă și ramuri de măslin și fenicul în Ierusalim de aceleași mulțimi care peste o săptămână aveau să-l răstignească. Ca de fiecare dată când vin colindătorii gazdele-i primesc cu drag. Îi ascultă și își împodobesc împreună casa cu salcie sfințită, se bucură și speră. Speră și spun cu credință: „Vă așteptăm și la anul!”. Așa cum își amintesc bătrânii satului drept mulțumire pentru această prezentare colindătorii sunt răsplătiți cu daruri: ouă crude nevopsite, făină de grâu, fructe uscate, bomboane. Tocmai bune pentru pregătutul Sfințelor Paști.

Săptămâna dinaintea Duminicii Paștelui este numită Săptămâna Mare sau Săptămâna Patimilor, această săptămână având menirea de a pregăti pe credincioși pentru Marele Miracol al Învierii, care a făcut posibilă salvarea oamenilor prin sacrificiul lui Iisus Cristos. Tradițiile acestei săptămâni sunt: liniștea, reculegerea, tristețea, focurile ritualice, postul - acum, mai mult ca oricând, curățenie trupească și spirituală, îngrijirea hainelor noi pentru Paște, împărtășirea la biserică și, desigur, iertarea între oameni. Numită, în Bihor și Maramureș, Săptămâna Neagră, se lucrează de obicei de luni până joi, când lucrul pe câmp încetează. Tradiția arată că săptămâna se desfășoară astfel: luni și marți se citește Evangheliile, iar miercuri se ține post negru.

Joia este ziua când a avut loc Cina cea de Taină, rugăciunea cu sudoare de sânge a lui Iisus Cristos în Grădina Ghetsemani, trădarea lui Iuda și prinderea lui Iisus; acum oamenii se spovedesc și se împărtășesc. În Joia Mare, cum i se spune, gospodinele vopsesc ouăle, urmând ca sâmbăta să se coacă pască și cozonacul.

Vinerea Mare se mai numește și Vinerea Patimilor, a Prohodului Domnului sau Vinerea Neagră. I se mai spune și Vinerea Seacă deoarece, în mod tradițional, în această zi se ține post „negru”; nu se mănâncă și nu se bea nimic toată ziua. În Vinerea Mare, Vinerea Patimilor, zisa și Pastile Crucii”, nu se bat clopotele (morții se îngroapă numai cu bătaie de toaca). Vinerea este o zi a durerii, ziua Patimilor Mântuitorului nostru, Iisus Christos. Vinerea Patimilor este o zi a multor interdicții: nu se coase, nu se umple borșul, femeile nu țes, nu torc, nu fac baie, nu fac leșie, nu albesc cămăși.

În Vinerea Sfântă, bărbații nu seamănă pentru că nu ar crește nimic. Singura ocupație femeiască permisă este pregătirea de pască pentru ziua de Paști. Sunt permise, în unele zone ale țării în schimb, unele practici de vindecare, precum și scaldatul în apă rece prevenind toate bolile.

Sâmbăta este cea la capătul căreia se va petrece Învieria. Tradiția populară îndeamnă gospodinele să pregătească acum masă pentru Paște, straiile noi cu care să întâmpine Învieria; alte lucrări sau munci nu se

fac în această zi, care trebuie petrecută în reculegere și pioșenie. Noaptea, se merge la biserică pentru a lua Lumina. Duminică este Ziua Luminată, când toți creștinii sărbătoresc Învierea Domnului; este o sărbătoare a bucuriei, pentru că primul cuvânt pe care L-a rostit Mântuitorul după Învierea Sa, a fost „Bucurați-vă !

Conform tradiției creștine, Paștele este serbat întotdeauna în prima duminică după Luna Plină de după echinocțiu.

Pastele Ortodox:

2016 - duminica 1 mai
2017 - duminica 16 aprilie
2018 - duminica 8 aprilie
2019 - duminica 28 aprilie
2020 - duminica 19 aprilie

Pastele Catolic:

2016 - duminica 27 martie
2017 - duminica 16 aprilie
2018 - duminica 1 aprilie
2019 - duminica 21 aprilie
2020 - duminica 12 aprilie

Poporul român știa că în această lună se seamănă ovăz, linte, mazărice, fasole, mei, lucernă, cartofi. Se freacă vitele la bot și la picioare cu sare și cu funingine înainte de a li se da drept hrană câte puțin nutreț verde, începând mai întâi cu urzici și buruieni amestecate cu paie tăiate. După Sân George vitele se scot la imaș. Pomii care sunt sădiți de curând se face la rădăcina lor o împrejmuire cu pământ proaspăt săpat după care se udă din belșug. Dacă este ger noaptea pe vremea când înfloresc pomii, se va face foc cu fum mult și se curăță pomii de omizi.

Se plivesc semănăturile de buruieni înainte de a fi cu tulpină lemnoasă. Se seamănă mălai (păpușoi) și pun în pământ sămânța de cartofi. Se altoiesc pomii pădureți pentru a prinde altoiul și a avea rod bogat. Răsadnițele cu acoperământ se descoperă toată ziua, ba și peste noapte, dacă nu e teamă de îngheț. Acum se începe lucrul în vie. În lipsă de ploaie se udă grădina de legume, mai bine dimineața. Se întorc toate depozitele existente de cereale și pentru a le feri de gărgărițe se pune lână nespălată în apropierea depozitelor de cereale. Grâul care s-a încins peste iarnă se amestecă cu pulbere de cărbuni și după paisprezece zile se dă prin ciur și astfel va fi ca nou.

Tradiția populară face și prevestiri de timp. Prier frumos, mai viforos, vară furtunoasă. Dacă luna lui pier e frumoasă și călduroasă, se așteaptă ca luna mai să fie rece, chiar înghețuri; dacă e posomorâtă și friguroasă, atunci e semn că luna mai va fi călduroasă și frumoasă.

Negura din aprilie la răsărit și miazăzi e semn bun. Iar de tună în aprilie, nu mai este primejdie de ger de ger. De vor fi flori multe de vișine și bune va fi rod bogat și în vii iar dacă plouă în Vinerea Seacă, este un semn sigur de belșug peste an.

Bibliografie:

- Adrian Fochi - Datini și eresuri populare de la sfârșitul secolului al XIX-lea, Editura Minerva, București, 1976.
- Arthur Gorovei. - „Credinți și superstiții ale poporului român” Editura, Grai și Suflet - Cultură Națională, București, 1995.
- Antoaneta Olteanu - „Calendarele poporului român”, Editura Paideia 2001.
- Elena Niculița Voronca - „Datinile și credințele poporului român”, Editura Polirom Iași 1998.
- Gh. F. Ciaușanu - „Superstițiile poporului român” Editura Saeculum București 2005
- Ion Ghinoiu - „Sărbători și obiceiuri românești”, Editura Elion, București, 2002.
- Ion Ghinoiu – „Obiceiuri populare de peste an” Editura Fundației Culturale Române, 1997.
- Ion Taloș - „Gândirea magico-religioasă la români”, Dicționar, Editura Enciclopedică, București, 2001.
- Irina Nicolau - Ghidul Sărbătorilor Românești Editura Humanitas 1998

- Mihai Pop – Obiceiuri populare românești, Editura Univers, 1999.
- Mircea Eliade - Sacrul și profanul, Editura Humanitas, București, 2002
- Narcisa Știucă - Sărbătoarea noastră cea de toate zilele, Editura Cartea de Buzunar, 2006.
- Simion Florea Marian – „Sărbătorile la români” Editura „Grai și Suflet - Cultură Națională”, 2001.
- Tudor Pamfile, „Sărbătorile la români”, Editura Saeculum I.O., București 1997.
- Viețile Sfinților, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor 1998.

Amfore romane și autohtone descoperite în așezarea de la Buda (jud. Vrancea)

- urmare din pagina 1 -

Recipientele încadrate în acest tip de amforă au gura foarte largă, gâtul cilindric sau tronconic, corpul conic, terminat cu un picior (bază) conică. În privința încadrării cronologice, majoritatea descoperirilor se datează în intervalul de timp cuprins între secolele II-III p.Chr, deși există situații, precum cea de la Olbia, când

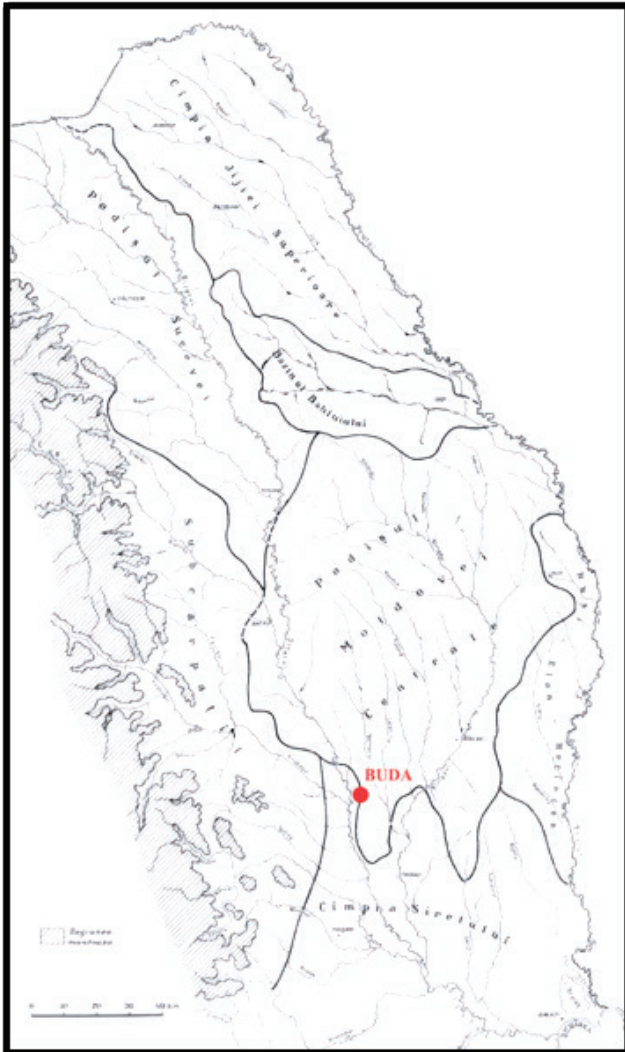

Fig. 1. Harta Moldovei cu poziția sitului de la Buda.

acestea au fost aflate pe nivele arheologice ce aparțin veacului al IV-lea p.Chr.².

Analogiile cele mai apropiate le regăsim în descoperirile de la: Poiana, Brad și Răcătău³, cât și în așezări aparținând dacilor liberi, precum cea de la Topolița (jud. Neamț)⁴. În Moesia Inferior întâlnim astfel de recipiente la: Argamum⁵, Ibida⁶, Tomis⁷, Nuntași⁸, Troesmis⁹, precum și în așezarea rurală de la Niculițel¹⁰. Acestea se găsesc, deasemenea, în provincia Moesia Superior¹¹ și în nordul Mării Negre¹².

Recipientele erau folosite pentru transportul produselor din pește¹³.

Tipul 2: Șelov 1986 tipul C

Amforele cuprinse în acest tip au gura îngustă, buză rotunjită, gâtul tronconic, corpul conic, baza tubulară, tortile masive, ovale în secțiune, cu două sau trei șanțuri longitudinale. Pe corp și gât prezintă caneluri.

Recipientele în discuție se încadrează, cronologic, în intervalul de timp cuprins între jumătatea secolului al II-lea p.Chr. și cel următor. Însă acest tip de amforă cunoaște o evoluție îndelungată, începând din veacul I p.Chr., până la începutul secolului al V-lea p.Chr.¹⁴.

Amforele incluse în tipul Șelov C sunt des întâlnite în așezările dacilor liberi din zona est-carpatică a României¹⁵, precum cele de la: Holboca¹⁶, Cândești – Dealul Varnițelor¹⁷, Bărboasa – Gălănești¹⁸, Moldoveni – Gabăra¹⁹, Pruteni²⁰, Tecuci²¹, Roșiori – Neamț²², precum și în provincia Moesia Inferior²³ și Dacia²⁴. Acest tip de amforă este foarte răspândit în zona Mării Negre, în perioada secolelor II-III p.Chr.²⁵. Astfel de recipiente au fost descoperite și la Knossos²⁶, Agora Ateniană²⁷ și Ostia²⁸.

Recipientele erau folosite pentru transportul vinului²⁹.

Amfore de tip carpo-dacic.

Amforele au buză rotunjită, răsfântă, cu o șanțuire pe partea interioară, pentru susținerea capacului. Corpul este globular-ovoidal, cu gâtul înalt, cilindric, baza inelară³⁰. Vasele au două toarte lamelare, prinse de gâtul și umerii vasului³¹.

Analogiile cele mai apropiate le găsim atât în așezările, cât și în necropolele aparținând dacilor liberi de la: Poiana-Dulcești, Butnărești, Poienești³² și Pruteni³³.

Pe baza descoperirilor de până acum, se poate constata că amforele de tip carpo-

dacic se întâlnesc cel mai frecvent în cursul veacului al III-lea p.Chr.³⁴.

Materialul arheologic tipic, care a fost colectat în urma cercetării de suprafață de pe „Dealul Bancului”, din localitatea Buda (aflat în prezent la Institutul de Arheologie, Academia Română - Filiala Iași), nu este unul foarte numeros. În schimb, acesta se prezintă extrem de diversificat din punct de vedere tipologic, fiind identificate atât recipiente din categoria ceramicii autohtone, cât și din cea a ceramicii de import, provincial-romană. Ceramica importată constă din amfore, care provin din zona sud pontică (tipul de amfore Șelov C, produs la Heracleea) și conțineau vin. Tipul de amforă Zeest 84-85 era, probabil, confecționat în zona de nord a Mării Negre, fiind folosit pentru transportul produselor din pește. Dacă în regiunea Dunării de Jos acest tip de ambalaj (tipul de amfore Zeest 84-85) este frecvent întâlnit în cadrul descoperirilor, în regiunea Moldovei el

este atestat pentru a doua oară într-o așezare a dacilor liberi. Prezența amforelor pe teritoriul Moldovei confirmă, încă o dată, existența unor legături comerciale între zona est-carpatică și cea pontică.

BIBLIOGRAFIE

- Ardeț 2006 = A. Ardeț, *Amforele din Dacia romană*, Ed. Mirton, Timișoara.
- Bichir 1973 = Gh. Bichir, *Cultura carpică*, Ed. Academiei R.S.R., București.
- Bjelajac 1996 = L. L. Bjelajac, *Amfore gornjo mezijskog Podunavlja*, Posebna Izdanja 30, Arheoloski institute, Belgrade.
- Diaconu, Mitrea 2014 = V. Diaconu, I. Mitrea, *Mărturiile arheologice provenite din două așezări ale dacilor liberi aflate în zona subcarpatică a Neamțului*, în *CI*, S.N., XXXIII, p. 43-55.
- Hayes 1983 = J. W. Hayes, *The villa Dionysos Excavations, Knossos: The Pottery*, în *The Annual of the British School at Athens*, 78, p. 97-169.
- Hânceanu 2010 = G. D. Hânceanu, *Obiecte romane în situl dacic de la Roșiori Neamț*, în *Carpica*, XXXIX, p. 32-65.
- Honcu, Munteanu 2015 = Șt. Honcu, L. Munteanu, *Cercetări arheologice de suprafață la Buda (com. Corbița, jud. Vrancea) în Miscellanea Historica et Archaeologica in Honorem Vasile Ursachi Octogenarii*, ed. C. Croitoru, D. G. Hânceanu, Ed. Istros, Brăila, p. 317-326.
- Krapivina 1993 = V. V. Krapivina, *Ol'biya. Material'naya kul'tura I-IV vv. n.e.* Naukova Dumka, Kiev.
- Opaïț 1980 = A. Opaïț, *Considerații preliminare asupra amforelor romane și romano-bizantine din Dobrogea*, în *Peuce* 8, p. 291-327.
- Opaïț 1987 = A. Opaïț, *Amfore romane de mare capacitate. Considerații tipologice*, în *SCIVA*, 38, 3, p. 245-258.
- Opaïț 2010B = A. Opaïț, *Pontic Wine on the Athenian Market* în D. Papanikola-Bakirtzi & K. Kousoulakou (eds.), *Late Antique Ceramics from Greece (3rd-7th centuries)*. *Proceedings of the Symposium, Thessaloniki, November 12th-16th 2006*, Thessaloniki, p. 108-130.
- Panella 1986 = C. Panella, *Oriente ed Occidente: considerazioni su alcune anfore „egee” di età imperiale a Ostia* în *Bulletin de Correspondance Hellénique. Supplément XIII. Actes du Colloque International organisé par le centre national de la recherche scientifique, L'Université de Rennes II et L'École Française d'Athènes (Athènes, 10-12 Septembre 1984)*, édité par J. - Y. Empereur et Y. Garlan, Athènes/Paris, p. 609-636.
- Paraschiv 2006 = D. Paraschiv, *Amfore romane și romano-bizantine în zona Dunării de Jos (sec. I-VII p. Chr.)*, Fundația Axis, Iași.
- Paraschiv 2006A = D. Paraschiv, *Contribuții privind ceramica romană de la Argamum. Sectorul extra muros. I. Amforele în Orgame/Argamum. Supplementa 1. A la recherche d'une colonie. Actes du Colloque International 40 ans de recherche archéologique à Orgame/Argamum. Bucarest-Tulcea-Jurilovca 3-5 octobre 2005*, textes réunis par Mihaela Mănușcu-Adameșteanu, Ed. Agir, Bucarest.
- Paraschiv 2014 = D. Paraschiv, *Amphorae*, în G. Nuțu, S. Stanc, D. Paraschiv (eds.), *Niculifețel - A roman rural settlement in north-east Moesia Inferior. Archaeological & Archaeozoological research*, Parthenon Verlag, Kaiserlautern und Mehlingen, 2014, p. 50-64.
- Popa 2011 = Al. Popa, *„Importuri” provincial-romane și romanizare în hinterlandul provinciilor romane Dacia și Moesia Inferior*, în A. Rubel (coord.), *Romanizarea. Impunere și adeviziune în Imperiul Roman*, Ed. Univ. „Al. I. Cuza” Iași, Iași, p. 201-221.
- Rădulescu 1976 = A. Rădulescu, *Amfore romane și romano-bizantine din Scythia Minor*, în *Pontica*, IX, p. 99-114.
- Robinson 1959 = H. S. Robinson, *The Athenian Agora*, vol. V *Pottery of the Roman Period. Chronology*, New Jersey.
- Sanie 1968 = Ș. Sanie, *Două mici depozite de amfore romane descoperite în Moldova*, în *SCIV*, 19, 2, 1968, p. 345-350.
- Șelov 1986 = D. B. Șelov, *Les amphorae d'argile claire des premiers siècles de notre ère en Mer Noire*, în J.-Y. Empereur, Y. Garlan (éds.), *Recherches sur les amphorae grecques*, École Française d'Athènes, Athènes, *BCH* Supplement, XIII, p. 395-400.
- Vnukov 2004 = S. Yu Vnukov, *Pan-Roman Amphora Types Produced in the Black Sea Region*, în J. Eiring, J. Lund (eds.), *Transport amphorae and trade in the Eastern Mediterranean. Acts of the international colloquium at the Danish Institute at Athens, September 26-29, 2002*, Aarhus University Press, Aarhus, 2004, p. 407-415.
- Vornic, Telnov, Bubulici, Ciobanu 2007 = Vi. Vornic, N. Telnov, V. Bubulici, L. Ciobanu, *Pruteni. Un centru de olărit dacic de epocă romană (cercetările arheologice din 2001 și 2003)*, Academia de Științe a Moldovei, Chișinău.
- Zeest 1960 = I. B. Zeest, *Keramicheskaya tara Bospora*, Izd-vo Akademii nauk SSSR, Moscow, MIA 83.

Note:

* Institutul de Arheologie, Academia Română - Filiala Iași, stefanhoncu@yahoo.com, lucanas2000@yahoo.com.

- O analiza completă a materialului ceramic descoperit la Buda vezi la: HONCU, MUNTEANU 2015.
- KRAPIVINA 1993, p. 98.
- Pentru acestea a se vedea OPAIȚ 1987, p. 245, 247-248, 255-256, Cat. nr. 2, 3, 6, 7, fig. I/2, 3, II/2, 7.

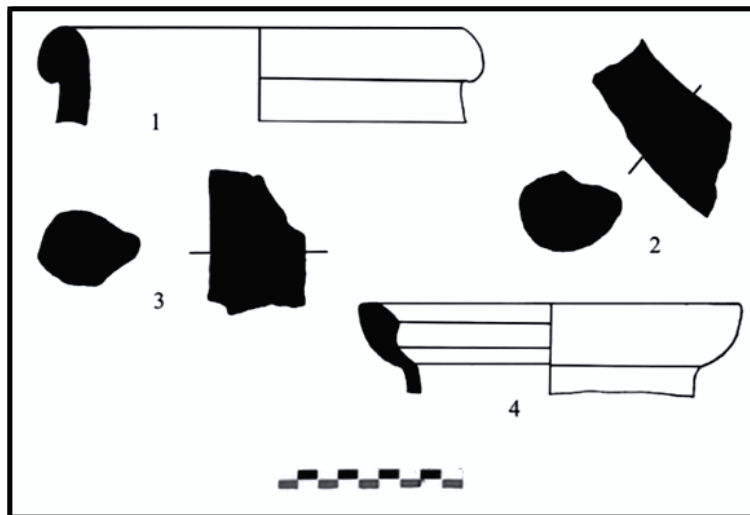

Fig. 2. Amfore romane și autohtone descoperite în situl de la Buda

- DIACONU, MITREA 2014, p.48-49, fig. 2/6.
- PARASCHIV 2006A, tipul V, p. 292-293, cat. nr. 11-12, pl. I/11,12.
- PARASCHIV, 2006, p. 25, tipul 4.
- RĂDULESCU 1976, p. 103-104, pl. III/3.
- RĂDULESCU 1976, p. 104, pl. I/1.
- OPAIȚ 1980, p. 308, pl. X/2, XV/1.
- PARASCHIV 2014, p. 58 (tipul Zeest 84-85, pl. 12/74).
- BJELAJAC 1996, p. 61-65, tipul XVIII, Cat. nr. 115.
- ZEEST 1960, p. 116, tipul 84-85, pl. XXV/84, 85.
- PARASCHIV 2014, p. 58.
- Pentru detalii, vezi studiul lui ȘELOV 1986 p. 395-400.
- A se vedea harta descoperirilor la POPA 2011, p. 212, fig. 8.
- SANIE 1968, p. 347-349, fig. 2.
- BICHIR 1973, p. 90-92, tipul a/1, pl. CLVII/4-5.
- BICHIR 1973, tipul a/1, pl. CLVII/3.
- BICHIR 1973, tipul a/1, pl. CLVII/2.
- VORNIC, TELNOV, BUBULICI, CIOBANU 2007, p. 111, fig. 44/1.
- CIUBOTARU 2014, p. 75-76, pl. 2/5-7.
- HÂNCEANU 2010, p. 33, pl. XI/1-5; a se vedea și harta descoperirilor de pe teritoriul județului Neamț (p. 40).
- PARASCHIV, 2014, p. 56-57 (tipul Zeest 94 - Șelov C).
- ARDEȚ 2006, p. 92-94, tipul 6b.
- VNUKOV 2004, p. 415.
- HAYES 1983, p. 147, tipul 14, fig. 21/32.
- ROBINSON 1959, p. 56, pl. 11, J51. Vezi mai nou OPAIȚ 2010B p. 111, tipul 1, fig. 3/a,b, c. cu interesante remarci privind importul vinului pontic pe piața ateniană.
- PANELLA 1986, p. 628, fig. 27.
- PARASCHIV, 2014, p. 56.
- BICHIR 1973, p. 80, tipul a/2.
- VORNIC, TELNOV, BUBULICI, CIOBANU, 2007, p. 84, varianta 1.
- BICHIR 1973, p. 80, pl. CXIV/1, CXV/1, 2, CVII/1,4.
- VORNIC, TELNOV, BUBULICI, CIOBANU, 2007, p. 84, varianta 1, fig. 1/6, fig. 2/5, fig. 3/11, 13.
- VORNIC, TELNOV, BUBULICI, CIOBANU, 2007, p. 89.

Ioan Mocsony-Stârcea: un destin al temnițelor comuniste - urmare din pagina 1 -

Astfel, în urma digitalizării integrale a dosarului numărul 10.933 din fondul Penal al C.N.S.A.S. (17 volume), sunt disponibile astăzi, în variantă electronică, documentele clasate la „arhiva specială” – *problema „23 august”*. Amintim aici că această clasare a avut loc în anul 1964, din ordinul adjunctului ministrului Afacerilor Interne de la acea vreme, Vasile Negrea.

Cel mai important și cuprinzător document din acest dosar este memoriul scris în închisoare de Ioan Mocsony-Stârcea. Industriaș și om politic, fostul secretar personal al lui Nicolae Titulescu și apoi consilierul pe politică externă al regelui Mihai este arestat la 28 septembrie 1947 și judecat în „Procesul Maniu - Mihalache” pentru trădare. Încarcerat la penitenciarul Craiova, în anul 1949, este din nou anchetat în vederea folosirii sale în cadrul procesului Lucrețiu Pătrășcanu. În aprilie 1954, este condamnat, din nou, la 15 ani de închisoare și confiscarea întregii averi pentru a fi eliberat abia în februarie 1963 cu prilejul decretului de amnistie din ianuarie același an.

Data eliberării sale este încă neclară, într-o mențiune scurtă de pe unul din documentele din dosar fiind notată data de 28 noiembrie 1962, însă, dacă luăm în calcul informațiile cuprinse în documentele anterioare, data o considerăm eronată. E posibil ca dispoziția pentru eliberarea lui Ioan Mocsony-Stârcea să fi fost dată încă de la finalul lunii noiembrie 1962, dar punerea sa în aplicare să fi întârziat din cauze pe care nu le cunoaștem. După eliberare, este angajat ca muncitor la șantierul Monumentelor istorice de la Bărăția din Câmpulung-Muscel. La 5 septembrie 1964, în urma primirii pașaportului, reușește să plece din România la soția sa stabilită la Geneva, în Elveția.

Una din condițiile puse de Securitate pentru a fi pus în libertate a fost ca, în penitenciar, să scrie, un fel de text memorialistic în care să relateze tot ceea ce cunoștea despre evoluția evenimentelor și relațiilor din lumea politică românească, din timpul celui de-al Doilea Război Mondial, să descrie principalele figuri ale familiei regale de la București și a reacțiilor acestora la diversele situații cu care s-au confruntat în anii 1940-1944.

De reținut că cea mai parte a textului inițial a fost dactilografiat, din dispoziția conducerii MAI, și se găsește, în această formă, în volumele 1-6 ale dosarului P 10.933.

Următoarele volume (7-10) conțin **textul olograf** al acestor memorii (1358 pagini), semnat pe fiecare pagină de autor și încheiat după cum reiese din notița de la finalul acestora „vineri, 23.XI.1962”. La fila 28 din ultimul volum al acestui dosar penal data puțin probabilă a eliberării sale din penitenciar este 28.XI.1962, așadar la cinci zile după ce a predat manuscrisul, aspect care așa cum am precizat mai sus este puțin verosimil.

Celelalte volume ale acestui dosar (volumele 11-16) conțin o varietate de subiecte deosebit de interesante: referate cu propunerea de arestare a spionului vest-german Peuker Robert semnate de ministrul Afacerilor Interne, Alexandru Drăghici, declarații ale generalului Ion Eremia, Ion Ardeleanu, Traian Puiu ș.a. pe teme foarte variate pornind de la politica

externă până la organizarea și funcționarea Mișcării Legionare; declarații ale lui Gheorghe Ionescu Bălăcianu, Traian Borcescu și Alexandru Alexandrini cu privire, între altele, la acțiunile și relațiile lui Ioan Mocsony-Stârcea la 23 august 1944; copii și originale după declarațiile lui Anton Dumitrescu, Victor Rădulescu-Pogoneanu și Traian Borcescu, precum și o serie de „amintiri” în care sunt prezentate amănunțit pregătirile apropiaților regelui Mihai pentru arestarea Mareșalului Ion Antonescu, încă din primăvara anului 1944 și soarta acestuia după arestare. Fiecare din autorii declarațiilor prezintă și parcursul lor biografic și profesional până la momentul arestării lor de către comuniști. Detalii interesante aflăm și despre schimbările de la vârful S.S.I. începând din toamna anului 1944.

În aceste volume se găsesc o serie de „portrete”, în fapt niște fișe biografice sumare ale regilor Carol al II-lea și Mihai, ale reginei mamă Elena, precum și a celor aflați în preajma familiei regale a României: Mircea Ioanițiu, căpitanul de jandarmi Ion Vergotti, doamnelor de onoare ale reginei Elena – Nelly Catargi și Maria Ghica, a adjutanților regelui din anii 1940-1944 ș.a.

Ultimul volum, nr. 17, conține mai multe note informative furnizate de câțiva agenți ai Securității, între anii 1963-1967, în care este prezentată situația și discuțiile purtate cu Ioan Mocsony-Stârcea, în perioada de după eliberarea sa din penitenciar (februarie 1963): stabilirea la Câmpulung Muscel la sora sa Ilinca, văduva colonelului de artilerie Ion Florescu, căutarea unui loc de muncă, refuzul primit din cauza trecutului său etc. La acestea se adaugă câteva scrisori și telegrame primite din străinătate de cel urmărit, precum și cele pe care acesta le expediază soției sale aflată în Elveția.

Din notele informative aflate în acest ultim volum al dosarului P 10.933 am selectat două note informative esențiale pentru înțelegerea situației dramatice a celui care, proaspăt eliberat din închisoare, este nevoit a-și căuta un loc de muncă, în condițiile unei atențe supravegheri din partea Securității. Al doilea document furnizat de o sursă a Securității ne prezintă un alt fel de om care, după ce reușește să plece din țară, în Elveția se implică în activități care promovează România și pe români în mediile de afaceri și mass-media occidentale, fără umori la adresa regimului comunist și a liderilor de la București.

I.

MAI Dir. Reg. Argeș	Serv. Raional Muscel
Sursa: „Gruian Petre”	3 exemplare
Lt. Constantin Vasile	1. ex. Gr. a II-a
29.08.1963 orele 10,00	1 ex. Mocsony Styrcea
Loc dosnic	1 ex. mapa anexă

Notă informativă

Sursa informează:

La brigada de muncitori pentru lucrul la drumurile de exploatare forestieră din Ghimbav instalată în clădirile fostei fabrici de cherestea pe teritoriul comunei Dragoslavele (9km. est Rucăr) a fost adus în seara zilei de 12.08.1963 cu camionul auto condus de șoferul Lungu din cadrul Grupului de Construcții Forestiere din C-lung, condamnatul politic ieșit recent din închisoare Ion Mocsony Styrcea în vârstă de 55 ani, care-și caută de lucru în cuprinsul raionului Muscel cu autorizația oficiului brațelor de muncă din Câmpulung. Numitul a povestit că: A fost unul din sfetnicii regelui Mihai, a fost secretarul lui N. Titulescu, a făcut parte din diferite delegații la Liga Națiunilor, a făcut legătura între P.C. român și fostul rege Mihai în august 1944, sfârșind prin arestarea lui Antonescu, a fost judecat și condamnat la 15 ani închisoare în legătură cu acțiunea lui Mihalache și Maniu.

În închisoare a lucrat la un lung memoriu despre tot ce a știut în legătură cu politica țării noastre, memoriu pe care l-a predat autorităților țării noastre. Până acum a lucrat cu sapa și lopata la săpăturile arheologice care s-a făcut în curtea bisericii catolice din C-lung, dar aceste lucrări luând sfârșit a trebuit să plece și să-și caute de lucru în altă parte. Unde a rugat să fie primit în serviciu (Poșta din C-lung, uzina U.M.M. etc.) nu a fost primit din cauza trecutului său politic. Dorește să lucreze oriunde pentru ca să-și asigure traiul și că ar vrea să fie utilizat în specialitatea sa, aceea [de] a preda lecții de limbi străine (cunoaște engleza, franceza, germana, italiana, ca unul care și-a făcut studiile universitare în Anglia).

Soția sa este în Elveția de unde este originară și primește de la ea pachete cu alimente. La ieșirea din închisoare a fost întrebat unde să i se fixeze domiciliul, el optând pentru C-lung unde are pe sora sa, fosta soție a col. decedat Florescu, care domiciliază în casa surorilor Golescu. Între altele a criticat unele acțiuni ale P.M.R., iar pe altele le-a elogiat; în special a elogiat realismul politic al tov. Hrușciov iar în ce privește țările capitaliste a declarat că acestea vrând nevrând merg spre socialism. Toate acestea le povestea și vorbea deschis, în auzul multora, enumerând date și fapte politice ca și nume de politicieni români și străini cu care a fost în contact sau le cunoștea acțiunile.

Se vede că este un om inteligent, cult și foarte bogat în trecut, el și tatăl său având moșii și fabrici sau întreprinderi industriale diferite în tot cuprinsul țării, moșia de bază fiind la Văleni, raionul Roman, regiunea Bacău.

Sursa dându-și seama că numitul Mocsony Styrcea o duce greu materialele s-a oferit să-i împrumute bani – 100 lei – pe care el i-a primit imediat cu adăugarea că până la 01.09.1963 îi va restitui din banii pe care-i va încasa de la lucrul unde a fost primit (la Ghimbav) cerând și adresa sursei unde să aducă banii.

ss. Petre Gruianu
N.B.

Agentul furnizează prezenta notă din proprie inițiativă în care ne relatează despre numitul Mocsony Styrcea care a fost condamnat la 15 ani închisoare, eliberat recent, a cărui soție este plecată în Elveția de la care primește pachete cu alimente.

Sarcini:

Agentul a fost dirijat să poarte discuții cu suspectul când vine să-i aducă banii cu care l-a împrumutat sursa, în referire la soția sa, cum îi trimite pachete prin poștă sau prin alte surse, cât și faptul dacă are relații prin legația Elvețiană din București.

Cu această ocazie agentului i s-a făcut instructajul necesar de felul cum să poarte discuțiile.

ss. lt. Constantin V.

ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 10.933, vol. 17, ff. 43-44.

II.

Cpt. Marinescu Petre

Sursa: Ionescu Paul

Casa: loc de muncă

Data: 26.06.1967

302/2/MP/28.06.1967

Strict Secret

Ex. nr. 1

Primită de la S.1 (mr. Cocean) în ziua de 31 august 1967
Lt. col. [indescifrabil]

Notă

Ionel Stircea Mocsoni a fost mareșal al palatului. Ulterior, implicat în procesul Pătrășcanu, a executat o perioadă de detenție de 15 ani. De circa 2 ani se află la Geneva la soția lui, Gabriela, care are o oarecare avere personală, pe baza căreia ambii trăiesc fără să aibă vreo funcție. Standardul lor este relativ modest. Posedă un automobil și au posibilitatea să ducă o viață decentă dar nu luxoasă.

Prin soția lui, Ionel are extrem de întinse legături în lumea bancară din Elveția (socrii lui au fost și ei coproprietari de bancă). Totodată are importante legături în lumea ziariștilor. În acest sens este prieten cu o serie de redactori și redactori șefi de la importante ziare elvețiene. El însuși a fost colaborator al lui N. Titulescu la fosta Ligă a Națiunilor, are extrem de importante legături și prietenii în cadrul foștilor și actualilor diplomați occidentali. Este mereu invitat de ei și sursa a văzut corespondența pe care o întreține cu ei și care dovedește că se bucură de multă considerație în aceste cercuri diplomatice (e vorba de diplomați englezi, francezi, americani și de organe ale Ministerului de Externe al Elveției). În cadrul acestor relații politice personale se află senatori americani, personalități politice franceze și engleze.

Grație funcției sale din trecut, este extrem de legat de ex-regele Mihai care locuiește la câțiva kilometri de Geneva. Sursa a văzut corespondența cu ex-regele Mihai, cu ex-regina Elena (care locuiește în Italia) și a asistat chiar la convorbirile telefonice dintre Ionel Stircea și ex-regele Mihai.

Datorită relațiilor sale de mai sus, Ionel Stircea ocupă o poziție privilegiată în rândul refugiaților politici români din Occident. De aceea este foarte solicitat de către diferitele grupuri politice române din emigrație.

Sursa a văzut corespondența dintre Ionel Stircea și aceste grupuri. Este vorba de: grupul românilor din Spania (cu o vădită ideologie legionară) condus se pare de Sima și care adoptă o atitudine extremistă ce apar de altfel și din conținutul articolelor publicate de acest grup într-unul din ziarele lor; grupul românilor de la Londra și el foarte reacționar și dușmănos regimului nostru (grup condus de Rațiu, P. Lazăr și alții); grupul lui Vișoianu din S.U.A. (mult mai moderat) și cu care Ionel Stircea se află în legături mai strânse; grupul ultrareacționar din S.U.A. din care face parte D. Danielopolu (un psihopat exaltat), grup susținut de o serie de instituții financiare americane; grupul de la Paris mai puțin combativ și mai mult contemplativ (caracterizările

de mai sus aparțin lui I. Stircea și corespund punctului lui de vedere asupra lor).

În țară legăturile lui cele mai strânse le are cu sora sa, Ilinca Florescu, căreia îi scrie și-i trimite o mulțime de pachete. Are prieteni în țară, însă nu vrea să aibă corespondență cu ei ca să nu-i compromită, ca să-i ajute într-un fel oarecare, roagă diferite societăți de binefacere, ca sub numele unor membrii ai lor (și sub forma unor cadouri personale) să trimită diferite pachete la foștii săi prieteni.

În fața statului elvețian a fost silit să-și ia obligația să nu ducă nici o activitate politică. Totuși Stircea nu este liniștit și continuă să se agite.

În primul rând este unul din sfătuitoarii ex-regelui Mihai, în al doilea rând își propagă ideile în cercurile financiare și diplomatice, în mijlocul cărora se agită și în fine sub pseudonime sau sub numele altor jurnaliști folosindu-se de legăturile lui, publică articole cu caracter politic în jurnalele elvețiene. Unul din aceste articole a provocat o reacție de protest din partea ambasadei U.R.S.S. de la Berna care a reușit chiar să depisteze pe autorul adevărat.

În fine, prin corespondența sa propagă părerile sale. Ideile sale politice așa cum reies din corespondența sa, ca și din discuțiile avute cu sursa, sunt un amestec heteroclit de moderație și de tradiționalism anacronic.

Într-adevăr, în primul rând, el este monarhist și consideră că ar fi o trădare sau o incorectitudine morală să nu fie susținătorul ideii monarhiste în exil, deși este convins că revenirea monarhiei la noi în țară este o imposibilitate istorică. El elaborează aici o idee bizară și anume că un om politic nu trebuie să urmărească numai să ajungă la putere ci că există și poziția omului politic care este centrul unei opoziții. Această opoziție ajută – după teoria lui – partidul la putere opunându-i o critică care nu trebuie să fie numai distructivă.

De remarcat că teza aceasta asupra necesității unor partide de opoziție în exil, care să nu aibă drept program luarea puterii ci doar posibilitatea de a contrabalansa activ politica guvernului legal, sursa a văzut-o expusă într-o scrisoare a lui Vișoianu, care și el e convins că nu există nici o posibilitate de revenire în țară, de schimbarea structurii sociale de la noi. (Aceași teză a fost demonstrată sursei într-o conversație la Paris de dna. Gafencu, care în prezent revede spre publicare memoriile soțului ei.

Ionel Stircea este în același timp un iubitor al românilor. În acest sens nu a renunțat (cu toate presiunile care s-au făcut asupra lui) la cetățenia română. De asemenea face o intensă propagandă pentru cultura poporului nostru, căutând să pună în evidență valorile fundamentale ale acestui neam. În momentul de față el consideră că este necesar să nu se împiedice politica guvernului de la București, care are ca obiectiv emanciparea economică și ideologică de „sub tutela rusească”. Pentru aceasta el strânge din presă, de la cei ce vin din țară, de la radio, de peste tot argumentele care dovedesc că România a pornit pe un drum nou în ceea ce privește politica ei externă și politica ei economică. În fața acestei situații el consideră că emigrația românească nu trebuie să oprească sau să stânjenească acest drum de evoluție. De aceea este propovăduitorul unei mari moderații în ceea ce privește criticile ce trebuie aduse conducerii politice a României. Atât din discuțiile avute cât și din scrisorile citite, rezultă că el caută să imprime acest punct de vedere diferitelor grupuri politice din vest și ex-casei regale. Totodată el susține teoria că diferitele grupuri de români din exil să uzeze de mijloacele lor și să supraliciteze guvernul român în cadrul politicii sale de emancipare. În acest sens împreună cu

Vișoianu a pus la punct un program de acțiuni care să pună în evidență faptul că „noi am fost o victimă a U.R.S.S. și că ni s-a și făcut o gravă nedreptate geografică prin anexarea Bucovinei de Nord și a Basarabiei, ca și prin deportările de populație din aceste teritorii”.

Ionel Stircea se consideră drept unul din organizatorii loviturii de stat de la 23 august 1944. El susține că a depus la Securitatea din România (în timpul detenției sale) un volum de aproape 1000 pagini cu privire la evenimentele de la 23 august. În legătură cu aceasta a apărut un articol în presa românească din București, în care au fost citate anumite fraze din volumul respectiv. Aceste citate au provocat reacția violentă a românilor din Spania și S.U.A. (grupul Danielopolu) care i-a scris lui Stircea scrisori destul de agresive, îndemnându-l să ia prin presă o poziție contrară citatelor respective. Sursa a văzut scrisorile și răspunsurile extrem de moderate ale lui Stircea. Toată această polemică l-a determinat pe Stircea să-și rescrie memoriile. În momentul de față strânge material pentru redactarea acestei noi versiuni cu privire la complotul în care a fost implicat. I. Stircea a spus sursei că era vorba nu atât de un complot anticomunist, cât mai ales de un complot antirusesc. Teza lui Pătrășcanu ar fi fost să „scape de ruși”.

Participarea lui I. Stircea la organizarea complotului a fost provocată de misiunea americană de atunci din România. Dacă șeful acestei misiuni nu ar fi cerut în mod expres organizarea unei rezistențe armate, niciodată nu s-ar fi ajuns la situația care a dus la proces.

Stircea a spus sursei că grupurile reacționare din S.U.A., în special prin directorii de mari ziare, i-au propus să lucreze pentru ei în schimbul unor salarii de ordinul a 2-3.000 dolari pe lună. I se cerea să ia parte activă la propaganda antiguvernamentală, prin presă și radio. Sursa a văzut și câteva scrisori în acest sens. Dintre români Danielopolu este cel care s-a arătat cel mai vehement. El îi cerea ca fostul mareșal al palatului, să ia parte la munca activă pentru „demascarea tâlharilor de la București”. Sursa a văzut și răspunsurile lui Stircea care susține că nu poate să accepte ofertele făcute deoarece și-a luat obligația față de Elveția de a nu duce o activitate politică.

În general atitudinea lui Stircea este moderată.

Printre altele, a condamnat formal cursul evenimentelor din Grecia. Sursa a auzit pe Stircea discutând cu Ianacopulos (un grec din România emigrat la Geneva) și cu ex-regele Mihai (la telefon) despre evenimentele din Grecia și a avut chiar o discuție personală cu I. Stircea în acest sens. Stircea consideră că acțiunea militarilor și a regelui Constantin nu a fost înțeleaptă. Creând o dictatură militară în Grecia, echilibrul politic al Mediteranei este perturbat și maximul de distorsiune interesând Peninsula Balcanică, se teme să nu determine anumite efecte negative asupra politicii românești și în special asupra raporturilor dintre România și țările limitrofe.

În legătură cu conflictul ideologic Rusia-China, Stircea a spus că tot Occidentul este hipnotizat de evoluția acestui conflict. Diplomația americană speră foarte mult. Atât diplomații cât și oamenii de afaceri din S.U.A. cu care a discutat conflictul respectiv, susțin că el va crea posibilitatea unei apropieri dintre Moscova și Washington deoarece China apare pentru viitorii 10 ani drept primejdia nr. 1 pentru echilibrul politic mondial. Ei sunt, și Stircea e de acord cu ei, promotorii unei politici active, organizată pentru neutralizarea potențialului agresiv al politicii chineze actuale. De principiile acestei politici active, depinde și rezolvarea conflictului din Vietnam.

În legătură cu ex-regele Mihai, Ion Stircea a spus sursei că acesta nu posedă nici o avere personală deoarece ex-regele

Carol nu a făcut un testament, iar procesul de succesiune a fost pierdut de Mihai. Grosul averii ex-regelui Carol a trecut la dna. Lupescu, iar restul celui alt fiu al lui Carol (cu Z. Lambrino). Familia socrilor săi (Bourbon-Parma) este și ea lipsită de o situație materială bună. De aceea Mihai este obligat să lucreze. A încercat diferite servicii, fără să reușească. Pentru moment are un serviciu în Elveția, care îi asigură un venit lunar de cca. 1800 franci elvețieni. Se mai ajută cu unele vânzări de obiecte de valoare.

Mama lui, Elena, posedă un mic palat la Fiesala, lângă Florența și ea o duce greu din punct de vedere financiar. I. Stircea a fost la ea în vizită și a aflat de greutățile respective. Se pare că în curând va trebui să-și vândă locuința. Aceasta reprezintă singura avere a ei și evident și a lui Mihai.

Pe plan comportamental se pare că Mihai nu se agită deloc ci se ocupă doar de slujba lui și de educarea celor 4 fete ale sale. Se pare că le învață să iubească pe români și România. Nu mai are nici o speranță să revină în țară, însă este ațâțat de grupările politice din exil, care-i prezintă ca o datorie monarhică faptul de a lua cuvântul la anumite sărbători naționale. Din spusele lui Stircea (confirmate la Paris, apoi și la Soneriu I.) ex-regele Mihai s-ar afla sub influența proastă a unui grup extremist de la Londra prin intermediul lui P. Lazăr. Ex-regele Mihai se interesează de evoluția evenimentelor din România. Este interesat atât de evenimentele interne, cât și de politica externă a statului român. Sursa a surprins o conversație între I. Stircea și Mihai la telefon, în cursul căreia acesta din urmă cerea vești din România. (La Paris I. Soneriu a spus sursei că primise chiar în ziua respectivă un telefon de la regele Mihai prin care-l întreba ce vești mai are de la românii care vin din țară. Cât timp sursa a fost la Geneva, Mihai a cerut lui Stircea să întrebe dacă este adevărat că sunt mai multe libertăți în R.S. România și dacă fresca Atheneului a fost pusă din nou în evidență. S-a mai interesat de starea mormintelor de la Curtea de Argeș.

În ceea ce privește evenimentele din R.S. România s-a declarat mulțumit cu evoluția noastră economică. Se pare că bancherii elvețieni urmăresc cu interes redresarea economică a României pe baza unor schimburi din ce în ce mai intense cu Occidentul.

Apoi constată o politică externă conformă cu imperatiile naționale. În acest sens cunoaște toate operațiile diplomației române și constituie drept un mare succes reluarea relațiilor cu Germania de Vest.

Se bucură că problema deținuților politici a fost rezolvată (face chiar propagandă cu această teză). De asemenea se bucură că frontierele nu mai sunt atât de impermeabile închise. În acest sens îi pare doar rău să sora lui Ilinca Florescu nu a primit dreptul să vină să-i facă o vizită.

De notat că toată existența lui este susținută de soția sa care-l adoră. Deși extrem de bolnavă (a avut un infarct) și e mai în vârstă decât el, îl îngrijește și îi face toate chefurile. Ea însăși vorbește cu multă căldură despre România și spune că rămâne legată de această țară în care și-a petrecut tinerețea.

În discuțiile avute cu sursa, Stircea a făcut unele aprecieri despre anumite persoane. Astfel, despre Șerban Valimărescu a spus că face parte din serviciile de informare ale S.U.A., chiar postul său actual nu este pe linia diplomatică normală ci în sectorul cultural ideologic și are mari implicații în ceea ce privește sistemele de informație F.B.I. și C.I.A.

Despre Tanda Caragea spune că de mult se ocupă cu transmitemi de informații. El însăși, în timpul activității sale conspirative din România, a folosit-o. În prezent – după

păreră și informațiile pe care le-a primit – ea activează ca agent dublu atât pentru guvernul francez cât și pentru guvernul din București.

Despre Rațiu de la Londra aprecierile lui nu sunt din cele mai favorabile. În cercurile din jurul ex-regelui Mihai este considerat ca un om ambițios, dornic să-și facă în primul rând lui însuși o situație. În acest sens s-ar fi căsătorit din interes, iar activitatea lui politică poate fi influențată. Este suspectat că ar avea chiar unele contacte cu reprezentanții guvernului de la București.

Despre Biserica Română din Paris are doar informații indirecte, căci nu cunoaște oamenii decât superficial. După el e vorba de o clică legionară extremistă condusă de Boldeanu. Sursa i-a transmis informația în legătură cu relațiile lui Boldeanu cu unii reprezentanți ai regimului legal din România. Stircea a spus că nu știa nimic despre acest lucru, că este posibil și că are să transmită mai departe această informație. Despre Virgil Gheorghiu s-a pronunțat ca fiind un scriitor de mare talent, dar ca om ar fi total lipsit de caracter, oportunist, interesat să-și facă o carieră cât mai lucrativă. În acest sens s-a preoțit și a început intrigile la Paris la Biserica Română. Printre altele este acuzat de a fi făcut o înțelegere cu ambasada română. În prezent ar fi expulzat de la Biserica Română și ar funcționa la biserica greacă de la Paris.

Sursa a avut posibilitatea să studieze în voie corespondența politică a lui Stircea pe care o are reunită într-un dosar foarte minuțios clasat. Fiecare scrisoare are anexat răspunsul. Cu acest prilej a găsit și o corespondență între I. Stircea și dr. Cârstea (fostul medic al palatului) cu privire la unele evenimente mai importante care au dus la alegerea datei de 23 august pentru răsturnarea dictaturii lui Antonescu. De asemenea, a găsit o corespondență polemică în care combate teza că alegerea acestei date a fost determinată de căderea Parisului.

„Ionescu Paul”

N.B.

Stircea Ion face obiectul activității D.G.I. căreia i se va trimite copie de pe prezenta notă.

Șerban Valimărescu, Tanda Caragea, Rațiu, Boldeanu și celelalte elemente despre care se face vorbire în notă, de asemenea interesează D.G.I. și Direcția a II-a.

Agentul a contactat pe Stircea Ion la indicația noastră, având prilejul să se deplaseze în Franța, pentru a lua parte la un congres. El avea posibilitatea să noteze date din dosarul politic al obiectivului, însă respectând indicațiile noastre, nu a făcut acest lucru. Dacă interesează îl va putea fotografia cu ocazia unei alte deplasări pe care o va face în luna septembrie a.c.

De menționat că agentul se bucură de încrederea deplină a obiectivului, are posibilitatea să ia legătura directă și cu fostul rege Mihai, dacă acest lucru interesează.

În legătură cu informația transmisă de agent lui Stircea Ion despre faptul că Boldeanu ar fi în relații cu unii reprezentanți ai regimului nostru, se precizează că i s-a indicat de noi acest lucru – la solicitarea D.G.I. care are interes să fie compromis Boldeanu.

Cpt. de securitate
Marinescu P.

ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 10.933, f. 67-75.

MOARTEA POETULUI NICOLAE LABIȘ, POETUL COMUNIST - STIGMATIZAT DE COMUNIȘTI

- urmare din pagina 1 -

Ce se întâmplă? Să luăm de exemplu „Scânteia tineretului” [organ al UTC].

„Scânteia tineretului” publică o poezie a lui Labiș *Albatrosul ucis*. Am aflat că „Gazeta literară” [organul Uniunii Scriitorilor din RPR] acum câteva luni a respins această poezie cu conținut ideologic neconform și „Scânteia tineretului” a găsit timpul ca după Congres imediat să publice această poezie a morții albatrosului:

„Când se-ntețește briza aripa-i se-nfioară
Și, re-nviat o clipă de-un nevăzut îndemn,
Îți pare că zbura-va din nou, ultima oară,
Spre-un cimitir mai sobru și mai demn.”

Dacă am putea găsi un „cimitir sobru și demn” pentru asemenea poezii ar fi foarte bine, dar noi am dat loc în „Scânteia tineretului”, care vrea în acest fel să mobilizeze tinerii pe șantiere de construirea socialismului!

Duceți această poezie la Bicz și desigur vă va lua cu *huo*.”

(Vezi: *Fond Cancelarie CC al PCR. Dosar nr. 12/1956*, f.1-28. Arhivele Istorice Naționale Române. Sediul Central București.)

Dar stigmatizarea/persecuția/prigoana filistină fusese declanșată cu ipocrizie mai înainte contra poetului romantic Nicolae Labiș.

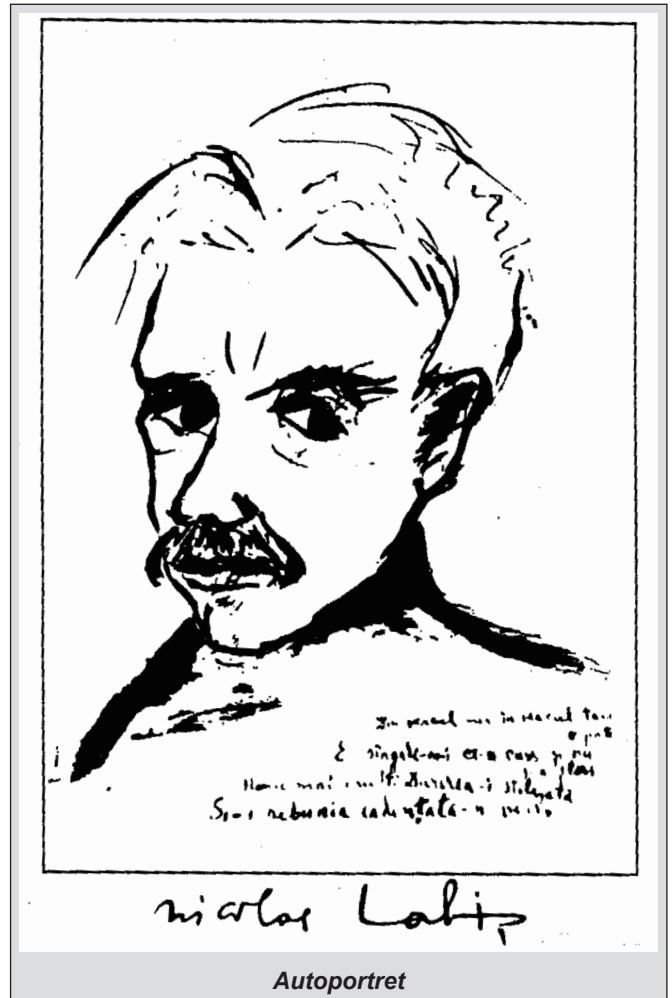
În primul număr al „Gazetei literare” din ianuarie 1955, a apărut o caricatură denigratoare cu Alexandru Andrițoiu și Nicolae Labiș ca frecventatori ai zeului Bacchus. Era, continuarea caruselului excluderii lor și reprimirilor în UTC ale lui Nicolae Labiș pe când urma cursurile celebrei Școli de Literatură și Critică Literară „Mihai Eminescu” din București (1952-1954), de sub egida Uniunii Scriitorilor din RPR.

În iulie 1955, în cadrul lucrărilor Conferinței Scriitorilor, care a avut loc sub conducerea directă a CC al PCR, lucrări nepublicate vreme de o jumătate de secol, ținută cu ușile închise numai cu șaizeci de scriitori și în prezența lui Gheorghe Apostol, Iosif Chișinevschi, Leonte Răutu, Mihai Beniuc, au luat cuvântul, printre alții, doi proletcultiști în vogă, Aurel Baranga și Dan Deșliu, înfierându-l cu mânie comunistă pe mai tânărul lor confrate Nicolae Labiș.

Aurel Baranga l-a prezentat, alături de Alexandru Andrițoiu, ca pe o figură descompusă din punct de vedere al moralei proletare.

Dan Deșliu, temător că „prostiile” poetului, făcute împreună cu Aurel Covaci, de-alminteri „oameni foarte talentați”, era sigur că „este inevitabil ca asta să nu se reflecte și în creația lor.”

(Vezi vol. *Conferința [secretă] a Uniunii Scriitorilor din iulie 1955*. Editura Vremea, București, 2006, p.50, 78.)

Autoportret

Astfel, semnalul dat la vedere, în ianuarie 1956, de către Leonte Răutu, a oficializat oprobiul politic de la vârful piramidei comuniste.

Atacurile împotriva poetului damnat devin concentrate și dese:

- Miha Dragomir îl critică, găsindu-i nod în papură, pentru așa-zisele neglijențe în exprimare (Consfătuirea Tinerilor Scriitori din 22 martie 1956);

- Aurel Rău îl acuză de teribilism („Contemporanul”, nr.14/1956);

- Mihai Beniuc îl denunță, în raportul său, că „nu s-a înscris pe linie”, pe cea a partidului-stat, faptă foarte gravă ca om de litere (Primul Congres al Scriitorilor, 18-23 iunie 1956).

Apoi, de-a lungul întregului an 1956, Nicolae Labiș a fost hărțuit de tovarăși cu răspundere, de diferite comitete de partid care mai de care mai înalte, nu de puține ori în prezența tatălui său, sfătuit să-și tempereze fiul, mai mult visător și romantic decât opozant.

În același an 1956, i se dă undă verde editorială: apare placheta *Puiul de cerb* (martie) și volumul de versuri *Primele iubiri* (octombrie).

Totuși, în plină contrarevoluție (Poznan, Polonia, septembrie, și Budapesta, Ungaria, octombrie), Nicolae Labiș recită, la Capșa, în București, poezia națională a lui M. Eminescu *Doina*, iar, în decembrie, are loc „accidentul” fatal de tramvai, la locul cu pricina aflându-se „omul negru”, un anume Grișa Schwartzmann, care știa ce ordine îndeplinea și de la cine, iar ancheta declanșată s-a terminat în coadă de pește...

Principiul stalinist fusese aplicat întocmai: *decât un dizident în viață, mai bine un erou mort!*

ALBATROSUL UCIS

Cînd dintre pomi spre marc se răsucise vîntul,
Și-n catifeaua umbrei nisipul... amorțea,
L-a scos un val afară cu grijă așezîndu-l
Pe-un cimitir de scoici ce strălucea.

La marginea vieții clocotitoare-a mării
Stă nefiresc de țeapăn, trufaș, însă răpus.
Privește încă parcă talazurile zării
Cu gîtul „galeș” îndoit în sus,

Murdare și sărate-s aripile-i deschise,
Furtuna ce-l izbise îi cîntă-un surd prohod,
Lucesc multicolore în juru-i scoici ucise
Al căror miez căldurile îl rod.

De valuri aruncate pe țărnel sec și tare
Muriră fără luptă sclipind acum bogat.
Le tulbură lumina lor albă, orbitoare,
Aripa lui cu mîl întunecat.

Deasupra țipă-n aer dansînd în salturi bruște,
Sfidînd nemărginirea, un tînăr pescăruș.
Războinicul furtunii zvîrlit între moluște
Răsfrînge-n ochiu-i stins un nou urcuș.

Cînd se-ntețește briza aripa-i se-nfioară
Și, renviat o clipă de-un nevăzut îndemn,
Îți pare că zbură-va din nou, ultima oară,
Spre-un cimitir mai sobru și mai demn.

1956

Daniela OATU

Mărturisire

Recunosc

Eu sunt cea care-am ales
Să mă nasc într-o **duminică**,
la ora 5 dimineața,
Să port acest nume tot mai străin,
Acest chip,
Să nu calc niciodată pe urmele nimănu,
Îmi asum toate acestea...
În rest ține de mâna de **luni**
a ursitoarei...
care m-a tras la sorți
să vă fiu un bun contemporan...
Așa că, dragi conaționali,
De-atunci nicio zi a săptămânii
Nu mă vede cu ochi buni,
Mâna de luni
Mă tot trece prin sită,
Nu dă niciodată nimic de-mprumut
În timp ce mă străduiesc
Să vă-nvăț pe de rost gândurile, mimica,
Să înot pentru voi
totdeauna în direcția care trebuie
pleoapa mea stîngă
sprijină săptămîna supărată
că marți
i-a mai căzut un dinte
în timp ce încerc să mă-mprietenesc
cu toate măștile voastre
la nevoie pentru voi umplu sala
și-am grijă să cadă cortina la timp
Mâna de **marți**
Cu nici un chip nu se-ntoarce din drum
(chiar dacă se-ntâmplă
să-și fi uitat acasă trupul)

sau să-i taie calea
Versul cel Rău
scăpat pe maidan
care, de regulă, nu mușcă
nici măcar din curcubeu
în mâna de **miercuri**
câte-un înger ne cere
să nu renunțăm la etichetă
preferând transportul în comun
chiar dacă uneori păpușile mai vorbesc
cu gura plină
mâna de **joi** vigilentă
nu mă scapă din ochi
în timp ce vă-ndepărtez
câteva pete pe suflet
și la nevoie vă dau prin blender
miezul fiecărui eșec...
În mâna de **vineri**
cartea se stinge
în timp ce vă înnod toate așteptările
speranța planturoasă în rochie de gală
ne invită la bal
strecurându-ne un bilet spre o
necunoscută destinație și-apoi
execută spre weekend
încă o piruetă
dar eu cu mâna dreaptă de **sâmbătă**
vă vopsesc existența
să vi se pară aproape reală
și veghez ca trenul vieții
să nu treacă prea des prin tunel...
Cu mâinile de **duminică**
vă-mbrățișez
până se-ntunecă pagina următoare și
recunosc
eu sunt cea care mi-am ales
pentru voi
să mă mai nasc o dată...

In memoriam

S-au împlinit 5 ani de la dispariția prematură a celui ce a fost Directorul Muzeului

Județean „Ștefan cel Mare” din Vaslui

IOAN MANCAȘ

(20 iulie 1951 – 29 martie 2011)

- urmare din numărul trecut -

Gheorghe CLAPA

Concomitent cu procesul de înființare și dezvoltare, tânărul muzeu vasluian a desfășurat o susținută activitate de atragere și câștigare a marelui public: un interesant și ingenios pionierat, care a generat o adevărată gamă de activități culturale, unele dintre ele adoptate ulterior pe plan național. Privită în toată complexitatea ei, muzeografia vasluiană se încadrează procesului cultural trăit în întreaga țară și face parte integrantă din istoria acestui proces. Astfel, muzeografiile de astăzi, cât și cei care vor urma, slujesc o nobilă și obștească cauză, folosind una dintre cele mai avansate și eficiente arme pentru progres, muzeografia, în întreaga sa ipostază de știință, artă și pasiune.

Aș dori să subliniez râvna specialiștilor din muzee, raportarea permanentă a activității lor la problematica de mare actualitate a istoriei românești, a evoluției sociale în plan național și mondial. În acest sens, contribuția experimentatului colectiv al Muzeului județean „Ștefan cel Mare” din Vaslui, este mai mult decât elocventă, ridicând pe o treaptă superioară efortul de valorificare complexă a patrimoniului cultural românesc.

Solicitate din plin de viața culturală și științifică a secolului nostru, muzeele fac obiectul unor largi dezbateri atât în țara noastră cât și în străinătate. Sunt confruntate opiniile specialiștilor și ale marelui public devenit un avid și exigent consumator de frumos și informare științifică. În mod firesc, alături de probleme legate de buna lor funcționare sunt atacate și cele pe care le-aș numi organice, de structură, într-un cuvânt cele care se referă la tematica acestor instituții. Căci, fiecare muzeu în parte rămâne un act de creație, de inteligență și sensibilitate, purtând amprenta personalității organizatorilor lui.

Muzeele sunt organisme vii, ele cunosc o dezvoltare armonioasă și continuă, hrănită de cursul cercetărilor științifice. În timpul său liber, devenit o adevărată școală în afara școlii, marele public are nevoie să-și completeze neconținut bagajul de cunoștințe, să completeze vechile

hărți ale realității înconjurătoare dobândite în școală, cu date noi, adăugate mereu de marșul gigantic al progresului contemporan.

Bunul actual în muzeologie este efortul pasionat și tenace al muzeografului de a conserva selectiv și critic mesajul trecutului, punându-l la dispoziția prezentului și prin aceasta transmițându-l viitorului. Impunându-se ca primă instituție specializată în conservarea complexă a patrimoniului spiritual al întregii omeniri, muzeul contemporan dobândește funcții educative majore și acționează permanent cu autoritate și competență în procesul selecționării și ierarhizării valorilor culturale, introducându-le în circuitul național și mondial.

„Muzeul – spunea o autoritate în materie, Grigore Antipa – trăiește, în primul rând, prin expozițiile sale și se impune prin felul cum știe să le organizeze, să le facă atrăgătoare, variate, accesibile. O expoziție care nu urmărește nimic, care nu dovedește nimic, care nu știe a ridica întrebări în mintea privitorului, chiar dacă nu poate întotdeauna răspunde la toate aceste întrebări, nu merită

să existe”.

Pentru ca muzeograful să gândească profund științific trebuie să aibă toate condițiile normale care se oferă unui creator, om de știință și om de artă, care elaborează ceva. Muzeograful are nevoie de tihnă, de digestie spirituală, de documentare, de informare, comparații. Muzeograful are nevoie de contactul nemijlocit cu alți specialiști. Muzeograful are nevoie în gândirea sa tematică de realizarea unui raport nemijlocit între specificul local și orizontul național, chiar mondial.

Muzeograful este implicat, ca secundant al arhitecților, constructorilor, tuturor făuritorilor de valori materiale și spirituale; el trebuie să atragă atenția ori de câte ori apar slăbiciuni și ezitări în chivernisirea tezaurului spiritual lăsat de generațiile trecute, să sugereze soluții de ocrotire și valorificare a patrimoniului, să-și intensifice

cercetarea științifică în zonele supuse unor transformări rapide și radicale. Fiecare muzeograf poartă pe umerii săi responsabilități care depășesc cu mult orizontul naționalului și contemporaneității. Muzeul devine o adevărată academie a frumosului și adevărului, îndeplinind funcții complexe, legate nemijlocit de cele ale instituțiilor de învățământ, de artă, de educație. Muzeul este convingător, fiindcă, prin exponatul original pune vizitatorul în contact nemijlocit cu creațiile specifice marilor civilizații, cu procesele definitorii existenței umane. Este dinamic, în măsura în care el își îmbogățește permanent demonstrațiile tematico-expoziționale cu marile descoperiri ale științei, cu cele mai noi concluzii, date și dovezi. Muzeele sunt și trebuie să devină din ce în ce mai mult ambasade ale rațiunii, încărcate de mesajele tuturor generațiilor, adresate omenirii de azi și de mâine.

Ceea ce îl distingea net pe Ioan Mancaș între ceilalți inspectori de la Cultură era remarcabilul său spirit organizatoric. Reușea să vadă în perspectivă, la dimensiuni reale, tot ce era posibil și se întâmpla în zona de activitate. De aici, evitarea unor derapaje, așa cum adesea erau întâlnite când altcineva își dădea cu părerea, în mod nefericit, dar cu autoritatea funcției. Era un fel de ambasador în relațiile cu cei de la București. Dăruirea sa totală pentru organizarea oricărui tip de acțiune culturală a fost bine apreciată și foarte utilă pentru ceilalți, nu și pentru el. S-a risipit mereu, deoarece pentru fiecare dintre manifestările culturale pe care le susținea se implica total, de la problemele de ansamblu până la cele mai mici amănunte. Manifestările de acest gen cunoșteau o amploare și o frecvență care au devenit deja istorice. Ioan Mancaș a căutat să instituie o oarecare continuitate.

Apariția cu regularitate a anuarului „Acta Moldaviae Meridionalis”, un adevărat forum al istoricilor preocupați de sudul Moldovei, a fost un mare merit al său. La baza apariției sale au stat Sesiunile științifice ale Muzeului Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui, care și-a păstrat și și-a amplificat statutul apreciat în timp, începând din 1975. Sub egida muzeului și, implicit, a sa, au apărut studii istorice care i-au consacrat pe unii cercetători, dar și volume de literatură. A fost deosebit de atașat de Festivalul Umorului „Constantin Tănase”. Salonul de caricatură, pe care l-a patronat încă de la începuturile sale, și-a câștigat și menținut un prestigiu de neegalat, rămânând o secțiune a Festivalului, de o valoare neclintită nici până la ultima ediție. Aceasta, în pofida unor tendințe de disipare, evidente peste tot în țară, referindu-se la festivalurile de același profil. Albumele rezultate după Saloanele de caricatură au rămas adevărate jaloane în considerarea umorului transpus plastic. Ioan Mancaș și-a păstrat încrederea în valorile fundamentale românești și nu s-a entuziasmat niciodată față de gunoaiele culturale din Occident, slăvite de contemporanii noștri. De aici, curajul său de a se declara naționalist.

Șansa i-a scos în cale oameni la care a ținut foarte mult și i-a respectat: domnul Dumitru Bran, doamna Elena Condrea, doamna Cristina Stoian. Ei au fost ca o familie în cultură. În 1996, când a venit PNȚCD la conducere, nici prin gând nu-i trecea că s-ar fi putut întâmpla ceva. Era apreciat de Ministerul Culturii, avea o relație foarte bună cu Prefectura și Consiliul Județean, dar s-a întâmplat ca Ion Diaconescu să se ducă de mai multe ori la Ion Caramitru și să-l convingă că e o persoană incomodă. Era taxat ca un neocriptomunist înrăit din vremea lui Ceaușescu. Pe Ioan Mancaș nimeni nu l-a chemat să se înscrie în rândurile Partidului Comunist Român, el s-a înscris din convingere.

A fost 12 ani secretar de partid și nu i-a fost rușine cu asta. Nu a făcut niciodată rău la nimeni. Nu a avut de ce să plece fruntea și ochii în fața nimănui și din această cauză a mers pe stradă cu fruntea sus. Era în organizarea unui festival folcloric, „Hora din străbuni”.

În Moldova sunt doi mari coregrafi: unul se numește Vatamnic, de la Suceava, și celălalt este George Ilașcu, de la Vaslui. Acesta venea în fiecare zi la el și-i spunea să facă și ei un festival de folclor. Așa a pornit „Hora din străbuni”. Ideea a fost a lui Ilașcu, iar Mancaș a desăvârșit-o, făcând tot ce ținea de el. În țară au rămas foarte puține festivaluri de folclor de calitate. Ca și la Festivalul Umorului la Vaslui era calitate. Cu vreo două zile înainte de începerea festivalului din 1997, când au fost prezente 11 țări, Ioan Mancaș s-a prezentat dimineața la serviciu, vioi, și vede un fax. Credea că-i răspund cei din Peru sau din Bangladesh că vin la festival, dar când și-a pus ochelarii a citit: „Cabinetul Ministrului. Ordin. Datorită faptului că domnul prefect nu vă mai susține, începând cu data de 1 august sunteți eliberat din funcția de Consilier șef”. A păstrat acel fax până la sfârșitul vieții. I-a chemat pe toți și le-a spus: „De azi înainte eu nu mai sunt șeful vostru”. Când să plece acasă, la ieșirea din Prefectură, l-a întâlnit pe domnul prefect. Era împreună cu Mihai Diaconu, cel pe care doar el îl mai saluta când a avut necazuri. Acum, el îi făcuse referat că nu-l mai susține prefectul.

A doua zi, s-a trezit cu noaptea-n cap și s-a dus la domnul prefect. El l-a primit ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. I. Mancaș a spus: „Sunt două variante. Eu mi-am asumat răspunderea pentru toți acești oameni care vor veni la Vaslui, peste 300. Ori în momentul acesta mă duc sus să anulez toate invitațiile, ca să nu se mai prezinte nimeni, ori mă lăsați să-mi fac treaba până la capăt, să nu se facă județul de rușine”. A fost un om înțelept, i-a dat o hârtie la mână prin care în luna august putea să rămână în funcție. A început festivalul, a decurs impecabil, a ieșit nemaipomenit. Era a doua ediție și ultima. În acele momente l-au ajutat câțiva oameni. S-au întâlnit și au hotărât: „Ce facem cu Neluțu? Nu are nici un ban, l-au dat afară”. L-au ajutat, fără să le mai pese dacă le va da un ban înapoi. Este vorba de Mihai Bunbu, Nicu Cruceanu și Cornel Mihalache.

L-au trecut pe un post cu care l-au dat cu 10 ani în urmă la leafă. Putea să piardă numai indemnizația de conducere, pentru că salariul era un bun al său câștigat în 25 de ani de activitate. L-a fost greu și l-a durut pentru că peste tot pe unde a fost nu a făcut nimic din obligație. A avut, din punct de vedere strict personal, momente foarte grele, dar le-a depășit, pentru că a avut mereu un mare ajutor din partea soției sale, care i-a fost tot timpul alături.

Printr-o relație strict personală, a primit o invitație în Franța cu fanfara de la Valea Mare, pregătită de profesorul Balan. L-a dus să le arate unde a cântat Mozart, iar la Dijon au luat marele premiu și premiul de popularitate. Noaptea s-a defilat pe străzile orașului. Era formații din 37 de țări. S-a cântat „Ciocârlia” pe fanfară și toată sala nu știa ce se întâmplă și cum pot aia scoate asemenea sunete din instrumente. Sala era în delir. Au aflat că luase Marele Premiu. Te trec fiori când auzi: „Fanfara de la Valea Mare, Vaslui, România”.

Competența de marcă, spiritul de erudiție, înalta responsabilitate profesională ale profesorului Ioan Mancaș, unanim recunoscute pe plan național, au fost utilizate și în perfecționarea unor muzee: Vaslui, Bârlad, Huși, Negrești, Murgeni ș.a. Talentul său de excelent și pasionat organizator și conducător de instituție culturală a fost

relevant și de munca de pionierat în muzeistica vasluiană, risipind cu generozitate în acest scop energie, pasiune și intransigență, virtuți care nu o dată s-au lovit de zidurile adversității. Prestigioasa activitate între exponatele muzeale a fost completată, în puținele momente de răgaz la masa de scris, cu lucrări dedicate istoriei, iscând licăriri de lumină în cunoașterea trecutului.

Activitatea științifică s-a realizat în climatul de generoasă emulație de Muzeul Județean Vaslui sub auspiciile istoricului de elită care a fost Constantin Popescu, din îndemnul și cu concursul nemijlocit al acestuia, de care, de altfel l-a legat o indestructibilă amicitie, rezultata confluenței spiritului de omenie dar și a pasiunii comune de investigare a trecutului. La toate aceste strădanii plasate în galaxia Guttenberg trebuie consemnat travaliul său de decenii, iscând astfel fascicule de lumină pentru sondajele ce le vor face istoricii în deceniile și secolele următoare. Rezultatele activității sale științifice, desfășurată întotdeauna cu pricepere și devotament, s-au concretizat în cuprinsul a numeroase studii și publicații care oglindesc prețioasa contribuție adusă de regretatul Ioan Mancaș la cunoașterea trecutului nostru istoric.

Prin perena sa operă și activitate, Ioan Mancaș și-a gravat definitiv numele în pleiada istoricilor de marcă din patria noastră. La congruența sa cu străbunii în glia căreia a căutat neostoit mărturiile zăvorâte de milenii, spre a demonstra că ne e vatră strămoșească dintotdeauna, să spunem în graiul strămoșesc: „Sit terra levis”.

Devotat până la sacrificiu muncii de muzeograf, profesorul Ioan Mancaș și-a format discipoli valoroși, specialiști de competență și responsabilitate care-i continuă opera. El a lăsat generațiilor prezente și viitoare o neprețuită moștenire, amintirea lui dăinuind în inima și cugetul intelectualilor de azi și de mâine. Încât, părăsind scena vieții cu discreția cu care a trăit putea să rostească versul lui Vergiliu: „Carpent tua poma nepotes” (Vergiliu, „Egloge”, IX, 50).

Prin moartea sa dispare încă unul din acei cercetători ai trecutului care prin hărnicie și dăruire au îmbogățit patrimoniul cultural și științific al țării noastre.

La contopirea sa definitivă cu materia inertă, istoricii au pierdut un confrate de mare noblețe spirituală și caldă omenie, rămânându-le doar consolarea că numele lui Ioan Mancaș va fi rostit cu recunoștință de viitorii muzeografi,

pentru travaliul de investigare a trecutului neamului, la care și-a adus contribuția.

Memoria profesorului Ioan Mancaș care, prin întreaga sa viață și activitate a prezentat mereu un exemplu de dăruire, abnegație, competență și devotament, va rămâne mereu vie – păstrată cu recunoștință și duioșie – în sufletele celor care au avut bucuria de a-l cunoaște.

Plecat dintre noi, prezența sa rămâne vie în amintiri și în imagini, care vor stăruii neșterse în sufletul aceluia ce l-au cunoscut, respectat și iubit. Dincolo de lacrimi și durere, munca pasionată și viața sa ireproșabilă vor constitui îndemn și pildă vie a datoriei împlinite în demnitate, cu atașament deplin și cu mult spirit de sacrificiu.

Regretatul animator cultural Ioan Mancaș a apreciat activitatea de la Giurcani, comuna Găgești, sprijinind Cercul de arte plastice „Elanul”, care se afirmase cu rezultate deosebite pe plan național și internațional, găzduind în sala „Arta” a Muzeului județean „Ștefan cel Mare” din Vaslui expoziții de artă plastică a elevilor giurcănieni. De asemenea, a acordat un sprijin colectivului de redacție al revistei „Elanul” prin sponsorizările efectuate între anii 2001-2004.

La activitățile organizate de Asociația culturală „Academia Rurală Elanul” a participat moderând simpoziunile organizate în satele și comunele județului Vaslui. A sensibilizat autoritățile locale pentru promovarea culturii tradiționale, a istoriei locale și protejarea siturilor arheologice. A sprijinit munca de cercetare arheologică a Văii Elanului, fiind interesat de rezultatele obținute, de publicarea materialelor descoperite, de participările la sesiunile de comunicări științifice organizate în județul Vaslui și în țară.

L-a mai ajutat pe Marin (Didi) Rotaru, președintele Asociației culturale „Academia Rurală Elanul”, să-și expună creațiile plastice și o parte din colecția de arheologie într-o expoziție organizată în sala „Arta” în anul 2008. A sponsorizat cărțile „Antichitățile Elanului”, vol. I, 1997; „Ghenuță Coman. O viață dedicată arheologiei”, 2003; „Mănăstirea Pârvești”, 2005. I-a propus intensificarea cercetărilor arheologice din Depresiunea Elanului, rugându-l să ajute Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui, la sondajele arheologice din vara anului 2011, de la Poșta Elan, Murgeni, Șuletea și Roșiești. Dorea să reediteze „Repertoriul arheologic al județului Vaslui”.

Dumnezeu să-l odihnească!

Iubirea este ...

Sorina TRESTIAN

Iubirea este lanțul universal ce ne leagă sufletul, pe un talisman tainic ce luminează totul în jur. Atunci când iubești, tot ce te înconjoară e ca un trandafir ce parfumează suav aerul pe care îl respiri doar prin sublima tremurare a unei petale, iar când nu mai este semn de ea o pierzi precum un parfum ce nu persistă. Iubirea e ca un val ce te face să nu mai fii stăpîn pe tine, ai un alt stăpîn, nu mai ești tu: „Dragostea este singurul sentiment care te face să te simți în al-9-lea cer, te aruncă în cele mai adînci prăpăstii a suferinței, și nu te ține niciodată în Echilibru; însă viața fără dragoste ar fi fără sens.” Dragostea e aerul, sîngele și apa ce-ți dă viața. Dragostea e curcubeul după ploaie, picăturile de pe petalele sufletelor celor ce o simt... Dureros este faptul că lumea refuză să mai creadă în iubirea adevărată în zilele noastre și că este un sentiment prea pur. Toți simțim nevoia să iubim, să credem în culorile curcubeului și în vrăjile nopții. Trebuie să prețuiești dragostea și doar atunci o vei păstra!

Demnitate vândută sau sfârșitul iluziilor

Dan RAVARU

Poet, publicist, romancier, Daniel Grosu s-a impus temeinic în peisajul cultural vasluian și, ca membru al Uniunii Scriitorilor din România și colaborator al presei centrale, a depășit la fel de temeinic limitele localismului creator.

Așa cum am subliniat și în alte rânduri, trăim acum într-o Românie a paradoxurilor. Ele sunt prezente pretutindeni, ne vom cantona însă, așa cum este cazul, la cele din domeniul literaturii. Se publică mult, se citește însușit mai puțin, nu numai de către marele public, ci și în lumea criticilor literari, în raport, bineînțeles, cu explozia editorială. În acest context, o carte apărută la Fălticeni sau Sighișoara ar putea fi genială, dar, actualmente, ar rămâne necunoscută. Valoarea, însă, nu piere, și dacă va mai exista interes pentru cultură, peste 50 de ani comorile respective vor fi descoperite și toți se vor mira cât de ignoranți am fost noi, cei de acum.

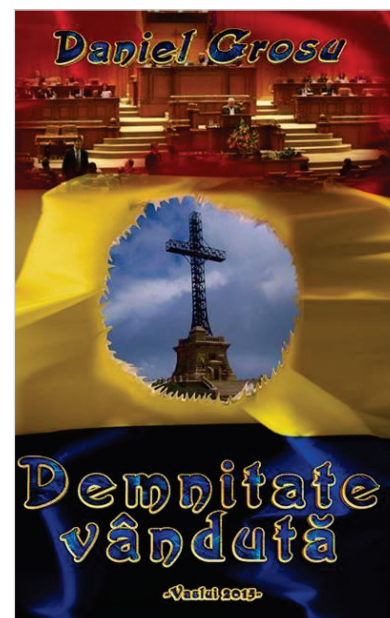
Cartea lui Daniel Grosu merită o atenție deosebită. Desigur, valoarea sa artistică, pe care noi, personal,

o apreciem în mod deosebit, poate fi contestată de unii, raporturile dintre percepțiile subiective și obiective ale operei literare fiind destul de vagi. Dar, nimeni nu va putea contesta originalitatea construcției românești a autorului. Evocata originalitate este omniprezentă, chiar, cu oarecare exagerare, la modul agresiv. Mai întâi, deși autorul este bărbat, personajul principal este o femeie; celelalte personaje, distinct creionate, sunt în bună parte persoane reale, contemporane nouă, unele purtând numele adevărate, altele pseudonime transparente; capitolele se încheie cu excepționale poeme în proză. Se cuvine să mai subliniem, accentuat, varietatea stilurilor literare, de la narațiunea fluentă la aciditatea pamfletului și, mai presus de orice, lirismul copleșitor din poemele în proză. În privința conținutului predominant latura socială, un militantism rar întâlnit în literatura română contemporană, în care deviațiile sexuale se bucură de mare interes, în detrimentul adevăratelor probleme care îi frământă pe cetățenii țării.

De ce un personaj principal feminin? După părerea noastră, fiindcă în societatea românească de astăzi femeile sunt cele mai vulnerabile. Cu toții suntem supuși nedreptăților, „șmecherii democrației” înaintea pe scara ierarhică, devin șefi care ne umilesc mai cu seamă că ne sunt inferiori valoric. Se păstrează nenorocita tradiție a grecilor fanarioți, care la Istanbul erau scuipați de turci și, când ajungeau conducători în Țările Române, îi înjoseau cumplit pe locuitori. De altfel, un studiu sociologic a demonstrat că, în raport cu toate statele europene, în România există cele mai penibile raporturi șefi – subordonați.

În cazul femeilor lucrurile sunt și mai grave. La cele amintite mai sus se adaugă și demente ale mentalității orientale, care acordă femeii un statut net de inferioritate. De aceea patroni și șefi de instituții, cel puțin o bună parte din ei, consideră firesc să le pretindă favoruri sexuale pentru a le menține în funcții și, în mod obligatoriu, pentru a le promova.

Așa începe romanul lui Daniel Grosu, cu o realitate pe care noi o ascundem ca gunoiul sub preș. Victoria, botezată așa pentru că se născuse pe 22 decembrie 1989, absolventă de Drept, nu are altă șansă pentru a profesa ce-i dădea dreptul licența sa, decât să se culce cu un avocat scabros, de care depindea obținerea slujbei dorite. Realizează, însă, umilința trăită, fondul său de puritate se revoltă și învinge, va renunța cu violență la avantajele oferite de înjosoarea sa prestație sexuală. Vor urma perioade de șomaj sau angajări cu totul sub capacitățile sale, uneori fiind iarăși supusă direct, sau prin învăluire, umilințelor amintite deja. În final, o căsătorie fericită în Anglia și astfel absolventa de Drept din România lucrează într-un restaurant, spre marea ei bucurie... Într-un fel are dreptate, dacă

e-mail: revistaelanul@gmail.com
<http://sites.google.com/site/elanulvs/>

Redacția (tel.: 0235-436100)

Redactor șef: **Marin Rotaru**

Redactor-șef adjunct: **Cristian Onel**

Redactori corespondenți:

prof. univ. dr. **Vlad Codrea**,

Univ. „Babeș Bolyai”, Cluj-Napoca

prof. univ. dr. **Ștefan Olteanu**, București

asist. univ. dr. **Bogdan Rățoi**,

Univ. „Al. I. Cuza Iași”

Dan Ravaru, Vaslui

Corneliu Bichineț, Vaslui

Mircea Coloșenco, București

dr. **Arcadie M. Bodale**, Vicovu de Sus

Serghei Coloșenco, Bârlad

drd. **Laurențiu Ursachi**, Bârlad

dr. **Laurențiu Chiriac**, Vaslui

Ion N. Oprea, Iași

dr. **Sorin Langu**, Galați

ISSN: 1583-3593

Tehnoredactare: **Bogdan Artene**
Tipar: **SC Irimpe SRL Bârlad**

**Număr apărut cu sprijinul Centrului Județean pentru
Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui**

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor aparține, în exclusivitate, autorilor.

ne gândim la licențiatele noastre în psihologie, de exemplu, care șterg bazele la fund prin Italia sau Spania. Undeva, finalul amintește de un film celebru, „America, America”, de Elia Kazan. Acolo, tânărul grec evadat din tenebrosul Imperiu Otoman, trecând prin numeroase și periculoase peripeții, ajunge lustragiu în New York. Dar se simte liber, trăiește un sentiment plener al existenței, deși practică o meserie umilă.

Am amintit de la început de latura socială a demersului romanului, de implicarea sa în evenimentele istorice. Victoria, denumită astfel după ziua de 22 decembrie 1989, este totodată un simbol al marilor speranțe și al marilor deziluzii legate de evenimentele de atunci. O ceață impenetrabilă stăruie și acum asupra a tot ce s-a întâmplat atunci, în 1989. A fost într-adevăr o Revoluție? A existat vreun amestec străin? A trebuit asasinat Ceaușescu? Sunt întrebări fără răspuns și nu se știe dacă va exista cândva o clarificare. Se știe că documentele secrete din Arhive, la modul foarte serios, se publică după 50 de ani sau niciodată.

Și totuși, autorul are curajul cinic de a exprima simțăminte pe care le au majoritatea românilor, dar le păstrează în forul lor interior. Atitudinea aceasta îmi amintește de o butadă a lui Mark Twain: americanii au la dispoziție toate libertățile, dar și înțelepciunea de a nu se folosi de ele. Personajele lui Daniel Grosu, în special unul dintre acestea, spun cu franchețe ce gândesc românii, ceea ce nu vor găsi în presă, indiferent de orientarea politică a redacțiilor. În primul rând marile iluzii stârnite de așa-zisa Revoluție din decembrie 1989, simbolizate prin faimosul steag găurit devenit în roman, și nu numai, un obiect cu jalnice întrebuințări. Am trăit atunci „glorioasele” manipulări cu teroriști sau cu „mormanele de fiare vechi” ce ar fi alcătuit industria românească, premisă a jafului fără precedent pe care l-a instituit privatizarea. Cu toții așteptam plini de speranțe pe investitorii străini, acei Moși Crăciuni cu daruri multe care urmau să transforme România în Țara Făgăduinței, cu râurile de lapte și miere aferente. Iluzii, iluzii...

Daniel Grosu, prin personajele sale, nu se limitează la abstractizări, ci dă exemplul concret al Vasluiului, al distrugerii capacităților industriale de aici. Și, așa cum România este citată pe ultimul loc în ansamblul european

când este vorba de realizări în domeniul economic (la concurență cu Bulgaria), județul Vaslui se bucură de aceeași dureroasă apreciere (la concurență cu Teleormanul și Botoșanii). Nu are rost să intrăm aici în amănunte, lectorul le va descoperi din belșug pe parcursul romanului.

Ca și cum nu ar fi de-ajuns decăderea economică, la aceasta se adaugă o adevărată prăbușire a valorilor morale, schimbările permanente ale atitudinilor umane, de cele mai multe ori în rău, rareori în bine. Minorele nasc într-o veselie, opinia publică, oficialii, presa, șefii Educației, nici nu se gândesc la necesitatea educației morale, ci la modalitățile prin care să umple școlile de prezervative. Medievalul „magister dixit” (cu referințe la Aristotel) a fost înlocuit în România de astăzi cu „așa este în Occident”.

Romanul se încheie explicit, pe două viteze. Pe de o parte un idilic tablou evident utopic în perspectiva actuală – tinerii se vor întoarce toți în România, țara, inclusiv Vasluiul, se va reindustrializa, toată lumea va fi fericită -, pe de alta un pamflet virulent la adresa clasei politice în ansamblu, trecând în revistă infrafracționalitatea unor numeroși miniștri și parlamentari.

O parte distinctă a romanului și, din punct de vedere artistic, cea mai valoroasă, o constituie poemele în proză care încheie fiecare capitol, în aparență fără vreo legătură, în esență există o apropiere intrinsecă, în ciuda aparențelor. Bogăția metaforelor și a imaginilor artistice în general înscrie aceste poeme alături de tot ce s-a realizat la cel mai înalt nivel în poezia românească din zilele noastre. Mai presus de orice, găsim aici o revărsare unică de patriotism, de atașament suprem față de identitatea națională, față de România – despre care străinii știu că are capitala la Budapesta, este cumplit de săracă și coruptă și se ocupă în general cu discriminarea minorităților... Astăzi este, din păcate, un adevărat curaj să declari că ești patriot, că îți iubești și prețuiești națiunea, mai ales că cei vreo 20 de miniștri ai Educației de după 1989, unul mai incapabil decât celălalt (au fost întrecuți în acest sens doar de vreo 22 de la Cultură) au fugărit educația patriotică din școli și de aici și din societatea românească.

Prin scrisul său, Daniel Grosu dovedește că nu s-a lăsat manipulat de „bruxellezii” iviți peste noapte, că a rămas român și are tăria să o recunoască.

*Colectivul
de redacție
vă urează*

Paște Fericit !

